11 HAZİRAN 1976
13 C. Ahır 1396

BEŞ LİRA
BİR D. M.

24

Sebil

Siyasî, Edebî, Tarihî
HAFTALIK GAZETE

herşey hak için

Sahib ve Başyazar
KADİR MISIROĞLU

DİKKAT!

ARAMIZDA CASUS VAR!.

GELECEK SAYI:
üniversitede korkunç bir skandal!.

Aramızda Casus Var!..

BİR LÂFZIN TARİHÇESİ:

Kadîm İslâm müellefâtında «*millet*» ve «*milliyet*» kelimeleri «*din*» ve «*diyânet*» lâfızlarıyla tev'em yani eş mânâlıdır. Zirâ islâmî doktrinde, insanlar «*inananlar*» ve «*inanmayanlar*» olarak ikiye taksim olunur ve bunların her biri, bir ve aynı millet telâkki edilirler. Bu gerçek yüzündendir ki; «*millet*» kelimesinden türetilmiş bulunan «*milliyetçilik*» in de -tâbir câizse- «*dincilik*» veya «*diyânetçilik*» mânâsına gelmesinden daha tabiî bir şey olamazdı. Fakat, milliyetçilik 1789 Büyük Fransız İhtilâli'nin ortaya çıkardığı bir mefhum ve lâfızdır. Bu itibarla, «*kavmiyetçilik*» iddialarıyla birlikte doğmuş ve bu hâliyle de İslâm'daki millet ve milliyet anlayışından farklı bir gelişme seyri takib eylemiştir.

Hakikaten avrupâi anlayışta millet, unsurlarından biri de din olmak üzere, müteaddid müşterek evsafı hâiz bulunan beşerî topluluklara kâbil-i izâfe addolunmaktadır. Bu yüzdendir ki; bizde milliyetçilik lâfzı, «*Anâsır-ı Osmaniye*» ye dâhil ırk ve kavimlerin «*istiklâl*» hevesleriyle birlikte işitilmeye başlanmıştır. Bu sebeple de gerçek dindarlarca daha o günden itibaren -dine münâfî addedilerek- reddolunmuştur. Hakikaten milliyetçilik lâfzının tarihçesi, bu kelimenin muhtevâsındaki din payının her gün biraz daha azaltılması sûretinde menfî bir seyir takip etmiştir.

Türk Milleti'nin dağılan ve parçalanan anâsır-ı Osmâniye'den kurtarabildiği bir avuç halkla, Anadolu toprakları üzerinde, yeni bir devlet hâlinde teşekkülü esnasında, kendine şiar ittihaz eylediği prensiplerden birinin adı da «*milliyetçilik*» ti. Çünkü onu kuran kadro, başta «*lâiklik*» olmak üzere tamâmen Fransız İhtilâli'nin getirdiği modern ve avrupâi görüşleri benimsemiş kimselerden müteşekkildi. Hakikaten sâdece devleti değil, topyekûn milleti dahi bütün dinî tahassüs ve tefekkür tarzından uzaklaştırarak lâdinî bir içtimâi nizam gerçekleştirmeyi benimseyen M. Kemal Paşa'nın va'zettiği «*altı ok*» dan biri de milliyetçilik adını taşıyordu. Bu itibarla çok partili hayata geçiş devresine kadar, resmî milliyetçilik anlayışının din ve mâneviyatla en küçük bir ölçüde alâkası olduğu iddia edilemez.

Milliyetini diyânetinden ibâret telâkki eden ve bu anlayışı bin küsür yıldan beri rûhunun derinliklerine sindirmiş bulunan bir millete, teklif ve tatbik edilen bu sakim milliyetçilik anlayışının efkâr-ı umûmiyece benimsenmemesi ve bir takım aksülâmelleri dâvet etmesi kadar tabiî bir şey olamazdı. Hakikaten çok geçmeden sayıları pek az olan ve menfî resmî havaya rağmen, fikir muhtevaları tamâmen sakatlatılmayan bir kaç münevverin söz ve yazılarında «*milliyetçilik*» kelimesinin kuru bir et ve kemik dâvâsından, mâneviyata, kültüre ve dolayısıyla iman, ahlâk ve an'aneleri içine alan bir istikamete kaydırıldığı görülmüştür. Bunların pek çoğu milliyetçilik anlayışlarında yine de soy ve sopu nazar-ı itibara almakla beraber, bunun yanına, efkâr-ı umûmiyece asırlardan beri beninsenmiş bulunan dinî ve an'anevî kıymet hükümlerini de koyarak, bu kelimeyi menşeindeki mânâya yaklaştırmışlardır.

Dünya görüşü Kur'an olan, insanı onun tavsif eylediği muhteva ve husûsiyetlerle telâkki eden mü'minler de, -günün icap ve imkânları muvâcehesinde- aslî mânâsını kâmil bir sûrette iktisab edemiyen bu lâfzı benimsiyerek, bir müddet, dâvâlarını, -nâkıs bir sûrette ifâde etmiş olsa da- bu kelime ile terennüm ve ifâdede beis görmemişlerdir. Fakat onlar milliyetçilik kelimesini yüklendiği mânânın noksanlığına rağmen -bizzarûre- tekabbül ve dâvâ ederken, bunu yine eski çıplak ve kuru, et ve kemiğe muhasses mânâsıyle telâkki eylemeye devam edenler olmuştur. Fikir ve hareketleri git gide kaale alınmayacak ölçüde sönmeye yüz tutan bu zümrenin içinden, Nihâl Adsız gibi âhır ömründe Kur'an'ın yüce ahkâmına alenen taaruza cesaret edebilenler dahi çıkmıştır. Fakat bunlar yine de milliyetçilik lâfzına, manevî kıymetleri (ki bunlar içinde asıl yekûnu islâmî hükümler teşkli eder.) idhâl edenler yanında, kaale alınmayacak bir azınlık olarak kalmışlardır.

Bununla beraber, milliyetçilik kelimesinin hergün mâneviyâta, daha emin bir tâbirle- islâmî muhtevâya doğru bir kayma ve gelişme göstermesi, fiilî ve kanunî mâniler yüzünden arzu edilen sür'at ve seyri takip edememiştir. Gerçekten, bir yandan «*dinî görüş*» demek istendiği belli olduğu halde «*millî görüş*» lâfzının arkasına saklanma mecbûriyeti bâki kalmış, diğer yanda da, bu gelişmeyi ifsad için her şeyi «*ırkî asabiyet*» e inhisar ettirmek isteyenler, kendilerine bir melce aramaya koyulmuşlardır. Yakın günlere kadar, yukarıda bahsi geçen Nihal Adsız'ın söz ve yazılarının tesiri altında kalan bir azınlığın, MHP'yi içten ele geçirme kavgasına giriştikleri ve zaman zaman da bu yolda bazı başarılar kaydettikleri görülmüştür. Bu durum, MHP'yi muhtevâda İslâm'dan evvel ırka ehemmiyet atfeden bir görünüşe itmiş ve bu hâliyle asıl millet ve memleket düşmanları olan komünistlere karşı -bizim de alkışladığımız mücâdeleleri yerine kısır bir cephe içi çekişmesine kaydırmıştır.

Türkiye bugün mâneviyât bakımından, bir yangın yeri manzarası arzetmektedir. Yaşı otuzla kırk arasında bulunan gençler, uzun tahsilleri boyunca resmî tedris kürsülerinden Allah ve Peygamber'in adını dahi duymamışlardır. Duymuşlarsa da bu, ancak tahkir, tezyif ve tahfif maksadıyla ol-

OKUYUCULARIMIZLA hasbihal

KADDAFİ MES'ELESİ:

Geçen sayılarımızdan birinde, Libya İhtilâl Konseyi Reisi Muammer Kaddafi'nin Ecevit'e mülâkî olması dolayısıyle yaptığımız neşriyata gelen itirazlar üzerine, bu sütunda mes'eleyi ele almış ve buna ileride temas edeceğimizi bildirmiştik. Bunun üzerine Bursa'dan elli arkadaşı adına telgraf çeken bir okuyucumuz «Kaddafi aleyhinde vaad ettiğimiz yazıyı yazmaktan vazgeçmemizi, bunun Sebil için hayırlı olmıyacağını» bildirmiştir.

Kadafi mes'elesi, böyle «*okuyucularla başbaşa*» sütununda ele alınacak derecede basit değildir. Fakat onun hakkında vaadettiğimiz ariz âmik tedkiki neşretmezden evvel, burada bu mes'eleye mezkûr telgraf dolayısıyla bir kere daha temas etmek ihtiyacını hissettik:

Kaddafi, İslâm Âlemi'nde ve hâsseten Türkiye'de misâli görülmemiş olan bir tip değildir. Ayağını sağlama basıncaya kadar halkın teveccühünü kazanabilmek için İslâm'a sarılan bir siyâset erbabıdır. Nâsır'ın, «Sende gençliğimi görüyorum» dediği bir şahsiyettir. Gerçekleştirdiği ihtilâl, komünizme giden yolda zarûrî bir merhale olan sosyalizm adınadır. İslâmî mesâilde zaman zaman şeriatçı olduğunu söylemesine rağmen, nâmütenâhî mubalâtsızlığı mevcuttur. Buna dâir bir haberi orta sahifemizde bulacaksınız.

Gerçi Türkiye'de Kaddafi'nin şeriatçı olduğuna dâir bir neşriyat yapılmış ve bu yolda yanlış bir kanaat teşekkül ettirilmiştir. Fakat mes'elenin aslı, göründüğü gibi değildir. Başyazarımıza mektup veya telgraf göndererek Kaddafi'nin aleyhinde yazılmamasını isteyenler, onun Libya mes'elelerine ne kadar derinden vâkıf bulunduğundan habersizdirler. Kısaca söylemek gerekirse, Başyazarımızın on yıldan beri bir «*doktora*» mevzuu olarak üzerinde çalıştığı Libya mes'elesinde, bu gibi okuyucularımızla kıyaslanamıyacak derecede malûmat sahibi olduğu hesaba katılmalıdır.

Kaddafi'nin, Türkiye'ye karşı yardım ve alâkası ise bambaşka siyâsî sebeplerin eseridir. Bunları da ileride tafsilâtıyla anlatacağız. Ancak burada şu kadarını söyliyelim ki; SEBİL «*her şey hak için*» düsturuyla yola çıkmıştır. Bu itibarla onun herkes ve her mes'ele hakkındaki temel mikyası sâdece «*hak*» tır. Bu itibarla o, tiraj vesâir sebeplerle, eğilmeden, bükülmeden, hakkı ketmetmeden yürüyecektir! Bazı okuyucularımızın, kanaatlarıyla bağdaşmıyan yazılar için bizi tehdit etmeleri yerine, istinad ettiğimiz sebepleri açıklamamızı istemelerinin daha doğru olacağı kanaatindeyiz.

CİLD KAPAKLARIMIZ:

Gazetemiz Sebil'in ilk 26 sayısını ciltlemk için hazırlattığımız orjinal cilt kapaklarımız tamalmanmıştır. Arzu edenlere otuz lira mukabilinde ödemeli olarak gönderilecektir. Birinci cildin, birinci kısmı için kullanılacak olan bu kapakların bir yüzünde alafranga harflerle diğer yüzünde ise İslâm harfleriyle «*SEBİL, her şey hak için*» yazılmış ve en iyi malzeme ile hazırlattırılmıştır. Ayrıca ilk 26 sayıyı kapak takılmış olarak almak isteyenler, idârehânemize müracaatle 130 TL. gönderirlerse gazetmiz adreslerine derhal postalanacaktır. Ayrıca, bunları ayni fiatla bazı kitapçılarla mahallî Akıncılar Derneği Şûbelerinden de temin edebileceklerini müjdelemek isteriz.

Allah'ın selâmı ve âtıfeti bütün iman ehli üzerine olsun.

muştur. Daha gençleri ise, gayrı millî bir maârifin haddesinden geçirilmiş, ruh ve idrakleri hak ve hakikatle tatmin olunmamış vatan çocuklarıdır. Böyle bir neslin hakkı teşhis ve tâkibde hataya düşmesi ve sakat görüşlerin tesiri altında kalmasından daha tabiî bir şey olamaz. Bununla beraber, evvelâ gayrı resmî, sonra da buna eklenen -henüz pek zayıf- resmî tesirlerle silkinen, uyanan ve kendine gelen gençlik içinden bir zümre, merkezî hakikati görerek başı çekmeye ve vatan istikbâlini garantileyecek bir sûrette teşkilâtlanmaya başlamıştır. Resmî müessirlerdeki nisbî düzelmeye muvâzî olarak iman ve İslâm dâvâsında kaydedilen bu terakki, bir takım gizli kuvvetlerin husûmetini uyandırmış ve bu durum, şahlanan islâmî gelişmeyi baltalamak için sinsi bir faaliyetin tezgâhlanmasını intaç eylemiştir.

DİKKAT ARAMIZDA CASUS VAR!.

Gerçekten bir takım siyonist mahfellerinde, git gide kalabalıklaşan sağ cephedeki saflar arasına bazı ajanların sokulması hususunda şiddetli bir temâyül ve arzu uyanmıştır ki, çok geçmeden bunun fiilî belirtileri de ortaya çıkmaya başlamıştır.

«Su uyur düşman uyumaz» derler. Asabiyet-i milliye ve hatta çoğu kere de asabiyet-i ırkıye ile yola çıkanların, bir müddet sonra tükenen gençlik heyecanlarından sıyrılıp durularak İslâm'da karar kılışları bu tek ve büyük hakikatin ezelî düşmanlarını, harekete geçirmiştir. İslâm'ı kâmil bir sûrette kavrayıp kabûl edenlerle, bu yolda ilk ve ibtidâî adımlarını -hatalı da olsa- atanlar arasında âniden patlak veren çekişmeler, bu zümreleri karşılıklı bir sûrette tahrik eden ajanlardan başkasının eseri değildir. Bir tarafa islâmî hakikatleri tahkir ve tezyif ettirerek, diğerine bunu harekete geçme vesilesi olarak takdim edenlerin, «İslâm'da birleşme»yi engellemek üzere araya aşılmaz bir mâni halinde ciddi bir nifak ve husûmet suru çekmek gâyesini güttükleri muhakkaktır. Nitekim İslâm düşmanlarının bu mantık ve metodla hareket ettiklerine dâir muttali olduğumuz delillerden bir kaçını zikredelim:

BİR ÜNİVERSİTE REKTÖRÜ:

Geçen Şubat ayı'nın başlarında İstanbul Üniversitesi Senatosu'nun normâl toplantılarından birinden henüz çıkılmıştı. Senatörler evraklarını toplarken birbirleriyle müzâkere edilmiş olan mevzular etrafında konuşuyorlardı. Kimi birbirine hâl hatır soruyor, kimi de alınan kararların kritiğini yapıyordu. Bu esnada İstanbul Üniversitesi Rektörü Prof. Halûk Alp de bir kenarda birkaç fikirdaşı ile fiskosa girmişti.

Üniversite çevrelerinde sola açık faaliyetleriyle tanınmış bulunan, bir defasında kalabalık bir senatörler grupu önünde «MSP hükûmetten çekilmelidir» dediği şâyi' olmuş ve bir vakitler ortada bir sebep yokken üniversiteyi tatil eden ve bunu Ecevit'in emri ile yaptığını söylemekte beis görmiyen bu mâhud profesör, acaba kendi hempâlarıyla ne konuşuyordu?!.. O sırada yanlarından geçen iman cephesine mensup bir professör arkadaşımızın kulak misafiri olarak sarahaten duyduğu bir cümle Rektör Prof. Halûk Alp'in bu kulis faaliyetinin esrarını açığa vuruyordu.

Mâhud professörün arkasını dönük olduğu için duyulduğunu farketmeden söylediği cümle aynen şöyle idi:

«— MSP ile MHP gençlik örgütleri arasına ajan sokmalı!..»

Uzun bir konuşmadan duyulan sâdece bu bir tek cümlenin, duyulmayan diğerlerini tahminde bir anahtar rolü oynıyabileceği muhakkaktır. Elbette ki, bu bir temenniden ziyâde kat'î bir kararı ifâde ediyordu. Bu haber gazetemiz idârehânesine ulaştığında, onu, Prf. Halûk Alp'in başında bulunduğu Edirne Tıp Fakültesi'nin «seyyiât dosyası» içine koymuş ve bir müddet sonra unutmuştuk. Fakat aradan kısa bir zaman geçip de, Erzurum ve Konya'da MHP'li gençler ile MTTB ve Akıncılar'a mensup gençler arasında bir takım üzücü hâdiseler çıkınca, Üniversite Rektörü'nün vaktiyle sarfettiği bu mânidar sözü ister istemez hatırlamak mecbûriyetinde kaldık. Bunun arkasından İstanbul'da oturan okuyucularımızdan birinden, bir parçasının klişesini takdim eylediğimiz son derece mânidar bir mektup aldık. Bu mektupta, İstanbul Üniversitesi Rektörü'nün fikir ve taktik arkadaşlarını haber veren korkunç bir ifşaat

(Devamı 16. Sayfada)

19.5.1976

Muhterem Beyefendi,

Allahın selâmı üzerinize olsun. Sizi bir mukaddes vazifeye - haddim olmayarak - dâvet ediyorum. Aslen musevi dönmesi olup maalesef ailemizle karabet kurmuş bulunan bir şahıs (kendisi çok tanınmış bir iş adamıdır, ismini nerşem tanıyacağınızı ümid ederim) geçenlerde ağzı kulaklarına vararak, birçok kançacı ve maliyecinin de hazır bulunduğu bir toplantıda «Ülkü Ocakları ile Millî Türk T. Birliğini birbirine kırdıracağız; iki itin hakkından gelir. Bunlar birleşirlerse halimiz ne olur? Fanatik, milliyetçi kimselere hayat hakkı tanımamamız gerekir» mealinde konuştu. Ayrıca beni iğneliyecek sözler de sarfetti. Çok üzüldüm ama bana söyledikleri için değil. Dinimizin ve milletimizin bu sinsi düşmanlarını tanımayıp gençlerimizin oyuna gelmesi beni dilhun etti. Maalesef Milli-

Cephe olarak aramızdaki casusları ihbar eden bahsi geçen okuyucu mektubunun bir parçası...

başyazı

MÜELLEFET-ÜL KULÛB

İslâmî mücâdelenin en muvâfık metodunu ortaya çıkarmak için, asıl mahreç ve menba' İslâm Tarihi'dir. Bu tarihin bilhassa *«Asr-ı Saâdet»* adıyla mâruf olan Peygamber (A.S.) devrine âid vak'alar, İslâm'ın en mükemmel mücâdele metodlarının mâ'kesidir. Esâsen islâmî ahlâkı, felsefî ahlâklardan ayıran en mühim husus, onun bir takım fiilî kıstaslara mâlik olmasıdır. Bu fiilî kıstaslar da *«ef'al-i Peygamberî»* denilen Efendimizin davranışlarıdır. İslâmî ilimler arasında yer alan *«Hadîs»* ve *«Siyer»* in büyük bir ehemmiyeti hâiz olması da, bu fiilî kıstasları ortaya koymaya yaramasındandır.

Gerçekten insanların ekmeli ve yüce İslâm Nizamı'nın ilk tatbikatçısı olarak Peygamberimiz'in hayat ve davranışlarından çıkaracağımız dersler sonsuzdur. Cenâb-ı Hakk, O'nu bir cemiyet içinde en dûn ve âciz mevkide bulunan *«yetim çocukluk»* tan alarak bütün beşerî kademelerden geçirip en yüksek mevkilere ulaştırmıştır. Bu sûretle içtimâî farklılaşmanın her kademesindeki insan için *«nümûne-i imtisâl»* olabilmek imkânı sağlanmıştır.

Resûlüllah'ın hayatında ibretle müşâhede edilen hâdiselerden biri de, İslâm'ın -zamanı için- zayıf olduğu nazar-ı itibâra alınarak, zekâtın bir kısmının henüz müslüman olmamış, fakat bu yeni dine temâyül besleyen kimselere verilmesidir. Bunlar, kalbleri İslâm ile te'lif edilmek, yani uzlaştırılmak istenmelerinden nâşi *«Müellefet-ül Kulûb»* nâmıyla yâd olunagelmişlerdir. İslâmî tesânüd ve yardımlaşmanın câzibesinden istifâde olunarak bir propaganda metodu hâlinde benimsenen bu usûl, hiç şüphesiz İslâm'ın -nisbeten zayıf olduğu ilk devirlere mahsustur. Hakikaten bil'âhere Hz. Ömer, müellefet-ül kulûb'dan olduklarını söyliyerek zekât isteyen bir grup insana karşı, «Artık sizinle bizim aramızda şu kılıçtan başka bir şey kalmamıştır!...» cevabını vermiştir.

Zaman ve mekân değiştikçe -belki de İslâm'ın en kuvvetli devrinde bile- bazı mühitler için *«Müellefet-ül Kulûb»* mevkiinde bulunan kimseler ve bu metodu kullanmayı gerektiren şartlar mevcud olagelmiştir. Bu gibi muhitler, deniz içindeki adacıklar gibi, mevziî ve kendine has şartları hâiz bulunarak islâm'ın ilk devirlerine benzedikleri ölçüde Hz. Ömer'in gösterdiği celâdeti gösterebilmek için sabır ve teenni ile hareket etmek gerekmiştir. Bu sâdece geçmiş için değil, zamanımız için de aynen vâriddir.

Kanaatimizce günümüz Türkiyesinde müslümanlar, bazı şahıs ve zümreleri bir nevi *«Müellefet-ül Kulûb»* addetmeye ve onlara islâmî tesânüd ve müsamahanın câzibesini sihirli bir propaganda silâhı hâlinde tevcih eylemeye mecburdurlar. Hakk'ın, bu metoda iltifatı zâid kılacak ölçüde kuvvetleneceği mes'ud günlere ulaşılıncaya kadar, bu basîreti göstermek mecbûriyetindeyiz. Hattâ gerekirse Peygamber (A.S.) ın Mekke devrinde müşriklerin bir kısmıyla birlikte zulüm ve haksızlıkları önlemek maksadıyla kurdukları *«Hılf-ul Fudûl»* Cemiyeti veya fazilet akdi» gibi bir *«şövalyelik»* anlaşması dahi yapmak câizdir. Bu günlerde bâzı çevrelerde asıl hedefinden kayan husûmetleri gerekli olan mecraına oturtmak için *«Hılf-ul Fudûl»* ve *«Müellefet-ül Kulûb»* mefhumu ve metodları üzerinde durup düşünmeye mecburuz. Zamanın lehimize bir akış seyri takib etmesi-biraz da bu basireti göstermemize bağlıdır!. Aksi halde hiç olmazsa kârdan-pek çok şey kaybedeceğimiz kabul olunmalıdır!.

Kadir Mısıroğlu

TAHLİL

Kemalist İnkılâbın Fârikaları

1 — LÂDİNÎLİK

— 19 —

13 Eylül 1336 tarihli «Hey'et-i Vekile'nin siyâsi, içtimâi, idâri, askeri nokta-i nazarlarını telhiz ve teşkilât-ı idâriye hakkındaki mukarrerâtını ihtivâ eden proğramı» adıyla ve M. Kemal Paşa imzasıyla meclise sevkedilen 13 Eylül 1936 (1920) tarihli kanunun birinci maddesinde: «*Türkiye Büyük Millet Meclisi, hudud-u millisi dâhilinde temin-i hayat ve istiklâl ve tahlis-i Makam-ı Hılâfet ve Saltanat ahdiyle teşekkül etmiştir.*» hükmüne yer verilmiştir. Bunun, TBMM'nin Hılâfet ve Saltanat Makamlarını kurtarmak maksadıyla teşekkül ettiğini beyandan ibâret olan sarahati, aynı kanunun «Mevadd-ı Esâsiye» madlablı beşinci maddesiyle «*Hılâfet ve Saltanat Makamı'nın tahlisine muvaffakiyet hâsıl olduktan sonra Pâdişah ve Halife-i Müslimîn kavânin-i Esâsiye dâiresinde mevki-i muhterem ve mübecceline ahzeder.*» hükmüyle de takviye edilmiştir. Bunun manası, Hılâfet ve Saltanat Makamının kurtarılması başarıldıktan sonra, Pâdişah ve Halifenin muhterem ve yüce mevkiini alabilmesi için gerekli hukûki esasların vaz'edileceğidir. Bunun için M. Kemal Paşa'nın tâbiriyle «Bazı zayıf kalbli ve zayıf muhâkemeli insanların» (Nutuk sh. 277) o günlük tatmini gayesi güdüldüğü âşikârdı.

Buna benzer beyanlar TBMM tarafından ve fakat M. Kemal Paşa imzasıyla neşredilen beyannâmelerde de yer almıştı.

Ayrıca 29 Teşrinievvel 1339 (1923) tarih ve 364 numaralı Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nun ikinci maddesinde «Türkiye Devletinin dini, Din-i İslâmdır» hükmüne yer verilmiştir.

Nihâyet 1340 (1924) tarih ve 491 numaralı Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu (Anayasa) nda da bu hüküm, aynı madde numarasıyla muhafaza edilmiştir. Üstelik bu kanunun onaltıncı maddesinde yer alan yemin sûretinde «Vallâhi» kelimesi de ibkâ edilmiştir. Ancak artık cumhuriyet ilân edilmiş bulunduğundan bu yemin, ilk kabul edildiği şekilde «Hılâfet ve Saltanatın düşman işgali altından kurtarılması»na mütedâir olmayıp «Cumhuriyet esaslarına sadâkatten ayrılmamak» içindi. Bu suretle evvelâ Saltanat sonra da Hılâfet'in ilgâsıyla belli bir kısmı tatbik mevkiine konulan esas proğramın son ve nihâi hamlesine sıra gelmişti: Lâiklik.

Bu maksatla «Malatya meb'usu İsmet Paşa ve yüzyirmi refikinin» tâdil teklifi ortaya çıkmıştı. Lâikliği bir anayasa umdesi olarak kabul edip «Devletin dini Din-i İslâm'dır» hükmünün kaldırılması ve buna temas eden sâir maddelerdeki gerekli değişikliklerin gerçekleştirilmesi zımnında yapılan teklifin esbâb-ı mû-

Kemalist İnkılâbın anatomisi

— XXIV —

Kadir Mısıroğlu

cibesi ilim ve mantığa mugâyir bir uslûp taşımaktaydı. Bunu tebâruz ettirmek için evvelâ bu tâdil teklifinin esbâb-ı mûcibesini dikkatlerinize arzedelim:

ESBAB-I MÛCİBE

«*Muasır medeniyet hukuk-u âmmesinde, millet hakimiyetinin tecellisine medâr, en mütekâmil devlet şeklinin lâik ve demokratik cumhuriyet olduğu müsellemâttandır. Millet Meclisi'nin ittifakiyle tasvib edilmiş olan Kanun-u Medenî, Ceza Kanunun gibi müdevvenât-ı diği tecrübe ve bilgilerini nazarda tutan Türk inkılâbı, din ile Dünya işlerini karıştıran ve türlü müşkilâta sebep olmağa müstâid bulunan mevaddı kaldırarak Teşkilât-ı Esâsiye'ye sarih ve samimî bir metin vermekle Türkiye Cumhuriyeti'ne pürüzsüz bir sûrette vaz-ı hakikisini bahşetmiş olacaktır. Bu sûretledir ki; beşeriyetin mânevî saadetlerini deruhte eden din, ağyar eli değmeyen vicdanlarda bülent mevkiini ihraz ederek Allah ile ferd arasında mukaddes bir temas vasıtası*

meyip «şahıs veya zümre diktatöryası» kurdukları bugün kendi fikriyatlarına mensup insanlar tarafından bile ifâde olunmaktadır. Ancak bu iddia cumhuriyet için kabul edilse bile «lâiklik» hakkında ağza dahi alınamaz. Zira yer yüzünde kendini medeni kabul ettirmiş devletlerin böyle bir prensip üzerinde ittifakları olmadığı gibi lâik devletlerin lâiklik anlayış ve tatbikatlarının da bizimkine benzemediği ortadadır.

b. Devlet bir manevi şahsiyet olduğundan onun herhangi bir dinin maddi şahıslara tahmil eylediği mükellefiyetleri, farzları amelen ifasına

ی محرری : موغله مبعوثی محمود

ملّيت

استانبول ، بابعالی جاده‌سی ، وطن مطبعه‌سی

نومرولری: باش محرر : استانبول ٤٠٧ — خزینه : استانبول ٣٧ — مطبعه : استانبول ٦٧

راف آدره‌سی : استانبول : ملیت

خزینه مدیریته ، طبع ایشلری ایچون (وطن مطبعه‌سی) مدیریته مراجعت ایدلملیدر

ونی کچمش نسخه‌لر ١٠ غروشدر

٣١ تموز ١٩٢٦ — جمعه ایرتسی — ٢٠

مدعی عمومی ادعانامه‌سنی حاضرلایور

قره کماله یتاقلق ایدن محله هیئت اختیاریه‌سی موقوف!

قره کمالی صاقلادقلرندن شبهه ایدیلنلر حقنده‌کی تحقیقاتده ایلریلیور

محاکمه‌نک یارین ویا پازار ایرتسی کونی باشلایاجغی محققدر

— Türkiye bir hükm-i karakûşîler diyarıydı. —

İzmir sûikasdi fâillerinden meşhur Kara Kemal'in Aksaray'da bir evin meşrutasına saklandığı ve yakalanmadan canına kıydığı mâlûmdur. Asıl fâili yakalıyamıyanlar hınçlarını mahallenin ihtiyar hey'etinden çıkarmaya kalkıştılar. Yukarıdaki klişede Kara Kemal'in saklandığı mahallenin ihtiyar hey'etinin tevkif edildiğine dâir bir manşet görüyorsunuz...

hâzıramız da bu esası tatbikat ve fiiliyat sâhalarında tecellî ettirmektedir. Esâsen devlet bir şahsiyet-i mâneviye olduğuna göre, bizatihî bir mefhum-u mücerrettir. Dinin maddî şahıslara tahmil ettiği mükellefiyetleri, farzları amelen ifâsına imkân da mutasavver değildir. Böyle mümkün olmıyan istihsal peşinde ısrarın bir zaaf -bütün zaaflar gibi zararlı bir zaafteşkil edeceğine şüphe yoktur. Esbâb-ı mesrûdeye binâen lâik devletin esas telâkkisine münâfi fıkraların Teşkilât-ı Esâsiye'den tayyı teklif olunmuştur.

Din ile devletin ayrılma prensipi, devlet ve hükümetçe dinsizliğin tervic manâsını tazammun etmemelidir. Din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması, dinlerin, devleti idâre edenlerle edecekler elinde bir âlet olmaktan kurtuluş teminatıdır. Muâsır hukûkiyât ilminden ve tarihinden iktibas eyle- haline girmiş bulnacaktır. Bu kudsî teması câmilerde, kiliselerde, havralarda veya sâdece vicdanlarında arayıp bulanlar vardır. Devlet ve kanunları cümlesinin hamisidirler.»

Bu esbâb-ı mûcibede yer alan ilmi ve mantıki yanlışlar veya -İsmet Paşa'ya yakıştırabilirseniz- aldatmacalar şöyle sıralanabilir:

a. Muâsır medeniyet amme hukukunda millet hâkimiyetinin tecellisine medar olan en mütekâmil devlet şeklinin «lâik ve demokratik cumhuriyet» olduğu iddiâsı yanlıştır. İsmet Paşa bu keyfiyeti bütün Dünya için «müsellemattandır» hükmüyle umûmen kabûl edilmiş gibi göstermektedir. Halbuki bugün başta İngiltere olmak üzere İsveç, Norveç, Danimarka v.s. gibi birçok Avrupa devletlerinin cumhuriyetle değil meşrûtiyetle idâre olunmaları vâkıası bunun General İnönü'nün sandığı gibi müsellemâttan olmadığını açıkça göstermektedir. Kaldı ki, onların bir demokratik cumhuriyet tesis et-

imkân da mutasavver değildir.» hükmü de yanlış ve hatta bir aldatmacadan ibârettir. Zira devletin bir dine sahip olması, onun şahıslara tahmil eylediği ameli mükellefiyetlerin yerine getirilmesi demek değildir. Yani devlet bir şahıs değildir ki; namaz kılsın, oruç tutsun! General İsmet, bu noktada haklıdır. Ancak efkâr-ı umûmiyeyi yanıltmak için devletin bir dini olmasının bu gibi fiili mükellefiyetleri yerine getirmesi gerektiği zehâbını uyandırır tarzda fikir beyan etmesi kasıtlıdır. Zira herkes gibi o da bilir ki, din, fiili mükellefiyetler için, fertleri bile bunları bizzarûre ifâ imkânından mahrum bulundukları nda muaf kılar. Bilfarz kolları kesik olan bir adamın abdestinin sahih olabilmesi için, abdestin haddizâtında dört olan farzları, üçe iner. Hal böyleyken hiç bir fiili uzvu bulunmayan devletin ancak bunlara sahip olmakla kabil-i ifâ bulunan farzları ifâ mükellefiyeti altında tutulamıyacağı âşikârdır.

(Devamı var)

iktisad

ORTAK PAZAR ÇIKMAZINDA TÜRKİYE

— I —

Ergin BAKİOĞLU

İstanbul'da toplanan «7. İslâm Ülkeleri Konferansı»nın ardından bütün dikkatler yeniden Türkiye'nin «Ortak Pazar»la olan münâsebetlerine çevrilmiştir.

1973 yılındanberi kendi haline bırakılmış olan Türkiye-Ortak Pazar münâsebetleri nedense daima muayyen mahfellerde konuşulduğu ve efkâr-ı umûmiyenin gereği gibi aydınlatılmadığı bir mevzudur.

Biz bu yazımızla Ortak Pazar nedir, niçin ve nasıl kurulmuştur, bunlar üzerinde durmak ve Türkiye'nin bugüne kadar Ortak Pazar'la olan münâsebetleri yüzünden ne türlü bir çıkmaza girdiğini ve bu çıkmazdan kurtulmak için ne yapması gerektiğini ele almak istiyoruz.

Ortak Pazar, altı Batı Avrupa devletinin (Almanya, Fransa, İtalya, Belçika, Lüksemburg ve Hollanda) bir araya gelerek 25.3.1957 tarihinde «Roma andlaşması» ile kurdukları bir «Gümrük Birliği»dir.

Ortak Pazar'ın kuruluşunu hazırlayan sebeplere gelince; Bu sebepleri siyasi ve iktisadi olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür.

Siyasi sebepleri de kendi içinde gizli ve açık sebepler olarak ikiye ayrılabilir.

Gizli sebeplerin başında, dini ve kültürel (harsi) sebepler gelmektedir. Dini zâviyeden mes'eleye bakıldığında, Ortak Pazar'ın kurulmasıyla alâkalı ilk kararın Ortak Pazar andlaşmasından kısa bir süre önce Roma'da toplanan ve o günlerin İtalyan Başvekili De Gesperi, Fransız Başvekili Schuman ve Alman Başvekili Adenauer'in de iştirak ettikleri Katolik Kongresi'nde alındığı bilinmektedir. Kongrenin, Katolik devletlerin bir araya gelmesi ile alâkalı kararının ardında, aslında Hristiyan Roma İmparatorluğu'nun yeniden ihyası fikri yattığı şüphe götürmez.

Açık siyasi sebep olarak da, II. Dünya Harbi'nin, birkaç ülke hariç, Batı Avrupa'nın ekseri devletleri üzerinde meydana getirdiği iktisadi ve içtimai tahribattan bir an evvel sıyrılıp kurtulmak. Böylece de A.B.D. ve Rusya gibi iki süper devletin karşısına, milliyet ve sınırların kaldırıldığı milletlerüstü bir devle yani «Avrupa Birleşik Devletleri» olarak çıkma zarûreti.

Bu zarûret sebebiyledir ki; Ortak Pazar ülkeleri iktisâden güçlenmeyi ilk plâna almışlar ve çalışmalarını bu istikamette sürdürmüşlerdir.

Öte yandan, A.B.D. nin Avrupa devletlerini mali yönden destekleme (Marshall yardımı kararını vermiş olması da, Avrupa'yı iktisâden güçlenmeye sevkeden sebeplerdendir.

Bütün bunların ve bilhassa iktisadi vasıfta ve Avrupa için hayati ehemmiyeti hâiz birden çok teşekkülün kurulmasına vesile teşkil ettiği açıktır. Bu teşekküller sırasıyla:

1. (Benelux) Belçika - Hollanda-Lüksemburg Yaklaştırma Komitesi (1944)
2. (O.E.E.C.) Avrupa İktisadi İşbirliği Teşkilâtı (1948)
3. (E.P.U.) Avrupa Tediye Birliği (1950)
4. (E.C.S.C.) Avrupa Kömür ve Çelik Birliği (1951)
5. (EURATOM) Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (1957)
6. (E.E.C.) AVRUPA EKONOMİK TOPLULUĞU (1957)
7. (E.F.T.A.) Avrupa Serbest Ticâret Birliği (1959)

Bu kuruluşlar içinde ele aldığımız Avrupa Ekonomik (İktisâdi) Topluluğu'nun diğer adıyla Ortak Pazar'ın kuruluş andlaşması ile tâyin edilen ilk gâyesi, «Gümrük Birliği»nin teessüsüdür.

Andlaşmaya göre Gümrük Birliği şöyle temin edilecekti:

1. Âzâ Devletler, kendi aralarındaki gümrük resimlerini, miktar tahdidlerini ve bunlara mümâsil diğer bütün engelleri kaldıracaklar.
2. Üçüncü ülkelere karşı «Ortak bir gümrük tarifesi» meydana getireceklerdir.

Tabiidir ki; bunlar nihâi hedef sayılmamaktadır. Esâsen bu hedeflerin tamamına yakın bir kısmı «Geçiş Devresi»nin bitiş tarihi olan 1969'dan da önce (1968) gerçekleşmiştir. Daha sonra altı ülkenin devlet ve hükûmet başkanları 1969 yılında Hollanda'nın başşehri La Hay'de yaptıkları Zirve Konferansı'nda, aralarında tam bir iktisadi ve mâli birlik kurmayı kararlaştırmışlar ve siyâsi sahada da bu birliğin teessüsü fikrini bir defa daha tekrar etmişlerdir.

Nitekim 1972 Paris ve 1973 Kopenhag Zirve Konferanslarında, alınmış olan bir kararla Avrupa Siyasi Birliği kurulması fikri de kesinlik kazanmış ve bunun, Topluluğun son hedefi olarak, 1980 yılında gerçekleştirileceği belirtilmiştir.

Konferansta ayrıca, A.E.T.'ye katılma talebinde bulunan İngiltere, İrlanda, Danimarka ve Norveç'le bu mevzûda müzakerelere başlanması da kararlaştırılmıştır.

1970 yılında resmen başlıyan bu müzâkereler iki yıl sonra netice vermiş ve A.E.T.'nin, üye sayısı altıdan ona çıkmıştır. Ancak 1972 de Norveç'te yapılan refarandum neticesi Ortak Pazara katılma teklifi, Norveç halkı tarafından reddedildiği için, bu sayı on'dan dokuza inmiştir.

Yukarıda zikrettiğimiz gümrük birliğinin gerçekleştirilmesiyle birlik te iktisadi ve içtimai sahada tatbike konulan diğer siyasi tutumları da umûmi hatlarıyla kısaca belirtelim. Bunlar:

1. Müşterek Ticâret Siyâseti
2. Müşterek Ulaştırma Siyâseti
3. Müşterek Ziraat Siyâseti
4. İşçilerin serbest dolaşımı,
5. Müşterek içtimâi Siyâset
6. Hizmetlerin Serbestleştirilmesi ve
7. Sermaye Hareketlerinin Serbestleştirilmesi.

Bütün bu faâliyetleri müşterek menfaâtlere göre yürütmekle vazifeli A.E.T. uzuvlarını da söyleyelim. Bunlar;

1. Topluluklar Komisyonu
2. Bakanlar Konseyi,
3. Avrupa Parlamentosu,
4. Adâlet Divanı

(Devamı var)

FİLDİŞİ KULEDEN

Cemil Meriç

UNUTULAN BİR KİTAP

— 4 —

BAZI HATIRLATMALAR

Kitabın tahliline geçmeden önce bazı hatırlatmalarda bulunmanın faydalı olacağına inanıyoruz.

Tanzimatın -ve daha sonraki devirlerin- devlet ricâli, dahilî siyâsetlerini Avrupa'ya sefâretler kanalıyla izaha alışıktılar. Osmanlı intelijansyasının batı Dünyası ile doğrudan doğruya teması 1867 den sonradır. Devlet-i Aliyye ile ihtilâfa düşen Mustafa Fazıl emellerini gerçekleştirmek için Yeni Osmanlıları Paris'e dâvet eder. Yeni Osmanlılar Türkiye'den Batıya hicret eden ilk siyâsî mülteciler kafilesidir. Her zaman olduğu gibi dürüst insanlarla üç kâğıtçılar bir aradadır bu kafilede. Menşeleri de, mizaçları da farklı olan o bir avuç gurbetzede çok geçmeden hiziplere bölünür. Her hizip Avrupa efkâr-ı umûmiyesini kazanmak ister, Batının kiralık kalemlerinden faydalanmağa çalışır. Çıkarılan gazeteler kaçak olarak anavatana sokulur.

Tunuslu devlet adamının o tecrübesiz ve bir parça mâceraperest delikanlılarla her hangi bir münâsebeti yoktur. Bununla beraber Akvem-ül Mesâlik yazarını Tahtâvî'yi, Sâdık Rıfat Paşa'yı, ve daha sonra Şinâsi Ziya Paşa, Nâmık Kemal, Afgânî ve Muhammed Abduh'u da içine alan bir zincir'in ilk halkası sayabiliriz. Hayreddin bilâhare kökleşecek olan bir an'anenin de kurucusu. Başka bir deyişle ülkesindeki ıslahat için Avrupa'dan yazılı olarak yardım isteyen ilk devlet adamı. Onu böyle bir sözcülüğe hem aldığı terbiye, hem de siyasi tecrübeleri hazırlamıştı.

Önce İslâmı iyi tanıyordu. İbni Haldun'u, Gazali'yi, Mâverdî'yi okumuştu. Gerçi doğulu bir devlet adamı için tanınması gereken üç zirveydi bunlar. Ama Paşa'nın mâlûmatı çok daha derin, çok daha ihâtalı. Fikirlerini müdâfaa ederken -her hangi bir devlet adamının kolay kolay tanıyamıyacağı- bir çok fakihlerden de iktibaslar yapar: Mavak, İbni Âbidin, Taftazânî, İbni Hayyim el-Cevâziyya, İbni Âkîl ve el-Harâfî gibi. Uslûp kuru, metin ve mazbuttur. Kitap şâirâne coşkunluklardan uzak sıkı bir istidlâller zinciri ile örülü ve tâlimî (didaktik) bir eserdir. Yazar İslâm an'anesine büyük bir sadâkatle bağlıdır. Söze besmeleyle başlar, ve Akvem-ül Mesâlik takdir-i ilâhiye teslimiyetle sona erer. Hem şekil, hem ruhça islâmî bir eser. Bir kelimeyle Hayreddin kucağında yaşadığı dünyanın liyâkatli bir temsilcisidir. Evet ama islâmî ilimlerdeki ihatasını takdirle belirttiğimiz bu zat Avrupa'yı ne kadar tanıyordu?

Hayatına eğilelim.. Genç Hayreddin Tunus'a gelir gelmez yeni kurulan Mühendishâneye (Ecole Politechnique) girmiş, Fransızca öğrenmeye başlamış, yabancı müşâvirlerle tanışmıştı. Daha sonra iki defa Fransa'ya gitti. Hem de uzunca bir zaman kaldı orada. (Birincisi bin Ayad dâvasının imtidâdınca: 1853-56 ikincisi kendi arzusuyla menfâya gittiği zaman: 1862-69). Bu faal ve uyanık devlet adamı elbetteki Avrupa'nın çeşitli çevreleriyle temasa geçecek, siyasî müesseselere dikkatle eğilecekti. Hıristiyan Dünyâ hakkındaki bilgisi bir Tahtâvî'ninkinden, bir Efgâni'ninkinden, bir Muhammed Abduh'unkinden çok daha geniş, çok daha ciddî, çok daha sağlamdı. Ama unutmıyalım ki; tecessüslerimize yön veren ihtiyaçlarımızdır. Hayreddin'in temas ettiği yabancı dünyayı bütün an'aneleri, bütün irfânıyla kucaklaması da beklenemezdi. Hayreddin için bir an önce çözülmesi gereken meseleler vardı. İslâm Dünyası neden geri kalmış, Avrupa niçin ilerlemişti? Bu yeni medeniyetten iktibas edilecek, kendi medeniyetine katılacak unsurlar hangileriydi? Avrupa'da benzerlikler arıyordu Hayreddin. Dikkatini teferruat üzerinde dağıtmıyordu. Kanunların iki kaynağı vardı Hayreddin'e göre: akıl ve vahiy.

Sebil

İNCELEME

İBRET AYNASINDA ÇEHRELER

M.Ertuğrul Düzdağ

Dönme mezarlığından sahneler

Dönmelerin kendi zümrelerine âid seçkinleri «Bülbül Deresindeki meşhur dönme mezarlığı»nda toplamak hususundaki gayretlerine bakınız ki, buraya 1919 yılında İzmir'de vefat etmiş bulunan Osman Nevres için de, yanda gördüğünüz anıt dikilmiştir. Bu keyfiyet, epeyden beri ismi etrafında büyük bir vâveyla koparılan gazeteci Osman Nevres'in esrarengiz şahsıyetini de ortaya çıkarmaktadır. Gerçekten Osman Nevres, iddiâ edildiği gibi büyük bir vatansever değildir. İzmir'e çıkarma yapan Yunan kuvvetlerine karşı ilk kurşunu attığı da şüphelidir. Bu husus, «Bizim şeyhin kerâmeti olur kendinden menkul» tarzında dönmelerden mervidir. Ancak O'nun Selânikli ve dönme olmasından dolayıdır ki, bu mesnedsiz iddialar büyük ölçüde mübalâğa edilmiş ve ismi etrafında bir kahraman imajı ihdas edilmiştir. O, Yahudilerle sıkı iş birliği hâlinde olduğu bilinen İttihatçıların has adamı ve gerçekten deli fişek bir anarşist tiptir. Yazıları ve faaliyetleri bunu açıkça isbat eder bir muhtevâ taşımaktadır. Bugüne kadar onu methedenler ve adına anıtlar dikenler, gerçek hüviyeti üzerindeki perdeyi kaldırmaya cür'et edememişler veyahut da bu, işlerine gelmemiştir. Ancak işte, dönmelerin İstanbul'da Bülbül Deresi'ndeki meşhur mezarlıklarında (orada gömülü olmadığı halde) adına rekzedilmiş bulunan bu âbide Osman Nevres'in hakiki hüviyetine vukuf için kâfi bir ip ucudur.

Bu vesile ile şunu da söyliyelim ki; Yunan askerlerinin İzmir'e çıkarılışı esnasında milli ve dinî mukavemeti temsil ederek kahramanlaşmış bir şahsiyet aranıyorsa o da, Miralay F e t h i B e y 'dir. Gerçekten M i r a l a y F e t h i Bey «Zito Venizelos!.» yani, yaşasın Venizelos!. diye bağırmayı reddettiği için Kordon boyundaki karargâhdan deniz kenarına kadar kasatura darbeleri altında götürülmüş ve rıhtım üzerinde bir müslüman teslimiyeti ile son sözü olan kelime-i şehâdeti haykırarak şehâdet şerbetini içmiştir. İzmir'in işgâline dâir bütün resmi raporlarda kaydedilmiş bulunan bu vak'adan şimdiye kadar kimse bahsetmemiştir. Çünkü Miralay Fethi Bey Osman Nevres gibi bir Selânik dönmesi değildi. Üstelik O'nun babası İzzi Efendi, İstanbul'da Sirkeci'de hâlen mevcud olan Salkım Söğüt Dergâhı'nın postnişini idi.

Görgü şâhidlerinden dinlediğimize nazaran, İzzi Efendi bir gün zikir esnasında âniden ayağa kalkarak:

«— Eyvah oğlumu şehid ettiler!.. Fethimi süngülediler!..» diye feryad etmiştir.

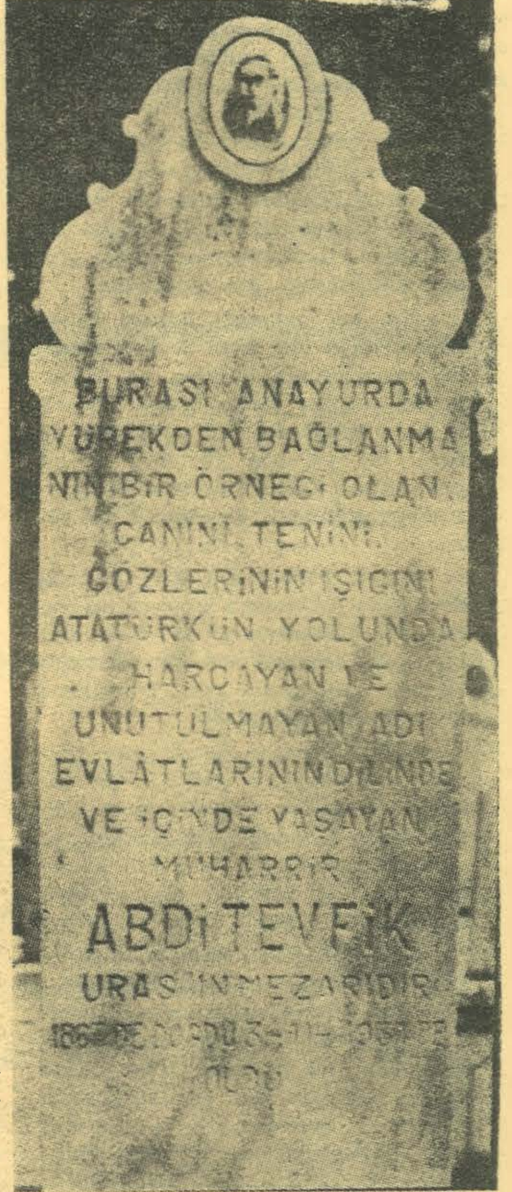
Müridleri kendisini teskin eylemeye çalışarak:

«— Bunu nereden çıkarıyorsunuz Efendi Hazretleri, oğlunuz İzmir'de değil mi?» demişlerse de Efendi bir türlü teskin olmıyarak feryâdına devam etmiştir. Sonradan gazetelerden Fethi Bey'in «Zito Venizelos!.» diye bağırmamak için mukavemet ettiğinden dolayı kasatura darbeleri altında şehid edilerek rıhtımdan denize atıldığı öğrenilince, bunun tarih itibariyle İzzi Efendi'nin oğlu için feryâd eylediği güne tekabül ettiği hayretle görülmüştür.

Dönmeler arasından bugüne kadar aziz vatanımız için kaç kahraman çıkmıştır ki; Osman Nevres de iddiâ edildiği gibi bir kahraman olabilsin!.. Ancak O'nun ismi etrafında uydurulan efsânenin hakiki sebebini, yukarıya konulmuş olan kitabeli anıtından kolayca anlıyabilirsiniz. Tabii bu kitabede -diğer bir çokları gibi- onun için de fâtiha taleb edilmesi, zevâhiri kurtarmak içindir!.

İşte size dönmelerin gömüldüğü İstanbul Bülbül Deresi'ndeki mezarlıkta bulunan kitâbelerden bir diğeri. Dikkat buyurulursa dönmelerin hemen hepsinin mezar taşlarına fotoğrafları konulmuştur. Bugün mâalesef bazı kendini bilmezlerin müslüman mezarlıklarında da tatbike kalkıştıkları bu usûlün, dönmelerin icadkerdeleri olduğunu anlamak için, sâdece bu dönme mezarlığını şöyle bir dolaşmak kâfidir sanırız.

Yanda klişesini gördüğünüz mezar taşı Selânikli muharrir Abdi Tevfik'e âidmiş.. Bunun hüviyeti için fazla söz söylemeye lüzum yoktur sanırız. Zira her şey bu mezar taşından bellidir.

Bülbül Deresi'ndeki dönme mezarlığında adım başında bir rastlanan İpekçilerden bir diğerinin mezar taşı. Yine resimli ve gayri islâmi bir mezar uslûbu.

Yukarıda iki büyük dönme âilesine âid iki mezar taşını yan yana görüyorsunuz. Dilberler ve İpekçiler, denilebilir ki Bülbül Deresi'ndeki dönme mezarlığında en çok mezarı bulunan iki büyük âiledir. Gerçekten burasını dolaşanlar adım başında bir «İpekçi» ve «Dilber» soyadındaki müteveffanın mezarına rastlarlar.

Osmanlı Devleti'nde «Tanzimat» ın ilânına kadar gayrimüslimleri husûsi olan kıyafetlerinden dolayı kolaylıkla tanımak mümkündü. Fakat Tanzimat müslim-gayri-müslim farklarını tamâmen ortadan kaldırdı. Üstelik, türkçe soy adları da aldılar. İsimlerinin ilk harfi ile iktifâ edip soy adlarını kullandıklarından iyice teşhis edilemez olmuşlardır. Dönmelerin ise, adları da, soyadları da türkçe'dir. Onları teşhis için, artık yegâne çare Bülbülderesi'nde bir araştırma yapmaktır.

TRT Eski Umum Müdürü İsmail Cem İpekçi'yi bu vesile ile hatırlamamak elden gelmiyor.

ALMANYA İNTİBALARIM

— 2 —

Garsondan ziyâde yanımdaki Türk işçisini muhatap alarak öfkeli bir edâ ile:

«— Bu nedir?» diye çıkıştım.

İşçi içki içmenin tabii bir şey olduğunu izah sadedinde ileri geri konuşmak istediyse de buna imkân vermedim. Az buçuk Almancamla garsona biraları geri götürmesini ve yerine bize çay getirmesini söyledim.

Karşılıklı çay içerken bu gurbetteki vatandaşımızla konuşmaya başladık. Tokat'lı, Şükrü isminde bir çocuktu. Yaşıyorsa Allah selâmet versin, ölmüşse Allah rahmet eylesin, çok dertli bir kimseydi. Köyünde nişanlı imiş. Almanya'ya gelince bir Alman kadını ile evlenmiş. İki çocukları olmuş fakat şimdi anlaşamıyorlarmış. Ayrılmak istiyorlarmış. Kızın âilesi çocukları kendisine vermiyormuş. Kendisi de bunları ileride hristiyan yaparlar diye, kadına bırakmak istemiyormuş.

Avukat olduğumu öğrenince benden mes'elenin hukûki veçhelerini öğrenmek arzusuna kapılmış, ve derdini bütün teferruatıyla anlatmıştı. Kendimi, bir psikiyatrik hastanın hezeyanlarından onun ruhunu rahatsız eden sebepleri keşfetmeye çalışan bir doktora benzeterek, hâdiseyi sonuna kadar dinledim. Bu çocuk o zaman Almanya'da bugünün yarısı kadar bir topluluk teşkil eden Türk işçileri bütününden bir parça idi. Anlattıkları ile bana hem mensub olduğu Almanya'daki Türk işçi kitlesinin dert ve dâvâlarına pancur açıyor ve hem de içinde yaşadığı Alman cemiyetinin içtimâi ve ahlâki buhranlarına intikâl etmek imkânını sağlıyordu. «Bir dokun bin âh dinle, kâse-i fağfûrdan» darb-ı meselini hatırlatır bir tarzda ben dinledikçe o anlatıyor ve anlattıkça da bana âdeta hasta bir cem'iyetin hasta bir uzvunun hassas bir rontgen altında müşâhedesi imkânını veriyordu.

Şayan-ı dikkat olan husus şuydu ki, içkiy mubah addederek gâfilâne bir sûrette şer'an küfür hududundan içeriye kolaylıkla girip çıktığı halde çocuklarını Alman hanımına bıraktığı takdirde bunların ileride Alman terbiyesi ile yetiştirilerek hristiyan yapılmaları ihtimâli karşısında dehşete kapılıyordu. Kendi dininin emir ve icaplarından bîhaber olmakla beraber şartları ve imkânlarına göre yine de takdire şayan bir iman ve İslâm asabiyeti taşıyordu.

Bu işçiyle ne kadar beraber olacaktım? Nihâyet bir kaç saat!. Bu müddet, onun ruhunda derin rahneler açmış bulunan çeşitli zaaf ve hastalıkları tedâviye ve onu sâlim bir istikâmete tevcih eylemeye asla kâfi değildi. Bu itibarla zamanımı, tedâviden ziyâde teşhise tahsis etmek kararını verdim ve onu uzun uzun dinledim. Gördüm ki; Türk işçisi elli yıllık bir iman tahripkârlığının neticesi olarak her türlü bâtıl telkinâta karşı tamamen silâhsızdır. Onu bu haliyle yâd ellere gönderenler sâdece madde hesabı yapmışlardı. Garbın teknik terakkisi karşısında bu Anadolu çocukları dehşetli aşağılık duygusuna kapılarak pek çok kurbanlar vermiştir.

O zaman Türk işçilerinin içinde bulundukları durumla şimdiki kadar bile alâkadar olan yoktu. Bugün yine de bu mes'elelere bir parça el atan kimseler vardır. Fakat o zaman Türk işçilerinin durumu daha büyük ölçüde bir perişanlık manzarası arzediyordu. Tokatlı Türk işçisi Şükrü'nün anlattıklarından çıkardığım neticeleri şöylece maddeleştirebilirim:

A — Alman cemiyeti için:

1. Almanlar, sâdece kuvvetten ve maddeden anlayan materyalist bir millettirler

2. Harbin getirdiği maddi ve manevi tahrib sebebiyle ahlâkan son derecede sukut etmişlerdir. Bilhassa cinsi arzular mevzuunda hiç bir kayıt ve şarta tâbi değillerdir.

3. Harbde büyük ölçüde erkek nüfusun zâyi' olması yüzünden, kadın erkek nisbetleri arasında büyük bir fark mevcuttur. Bu yüzden evlenememiş pek çok kadın mevcuttur. Esâsen ahlâki zabt-u rabtı çoktan kaybolmuş bulunan bu kadınlar, Alman cemiyetini tehdid eden vahim bir tehlike hâlini almışlardır. Bunlar bâkir bir zümre olarak Türk işçilerini hedef ittihaz ederek meşrû' veya gayrı meşrû' onlarla münasebet te'sisi yoluna gitmişlerdir. (Bu durum maâlef bugün de aynidir.)

4. Büyük Alman firmaları tamâmen yahudi kontrolü altındadır. İşçinin bazıları müşâhedelerine, bazıları da duyduklarına istinâden anlattıkları, Alman cemiyetini mânen perişân eden kuvveti teşhise kifâyet etmiyordu. Fakat bilâhare ben bu milletin üzerinde yahudilerin maddî ve manevi bir ipotek te'sis ettiklerini yakinen müşâhede etmişimdir. Gerçekten Alman televizyonuna, Alman basınına ve büyük Alman iktisâdî teşebbüslerine yahudilerin ne ölçüde hâkim olduklarını bizzat görmek ve anlamak fırsatını bulmuşumdur.

Berlin'deki Türk Şehidliği'nde yaptığımız konuşmayı dinleyen mahşerî kalabalıktan bir görünüş...

Üstelik Almanya'da görülmeyen bir büyük hegemonyanın asıl âmil ve fâilleri olan yahudi kodamanları, Almanya'da değil Amerika'da ikamet etmekte ve teşebbüslerini oradan yürütmektedirler. Bu durum bugün de değişmemiştir. Esâsen bu defaki seyehatimde -ileride bahsedileceği üzere- bazı kardeşlerimiz konferanslarımda yahudilerin aleyhinde fazlaca konuşmamam ricasında bulunmuşlardır. Bunun için de, temasta bulundukları Alman muhafazakârlarının kendilerinden nâzikâne bir sûrette yahudi aleyhtarlığı yapmamaları talebinde bulunmuş olmalarıyle izah etmişlerdir. Demek ki, vatansever Almanlar, halâ yahudilere cephe almaktan ciddî bir sûrette endişe etmekte ve bunun Almanya'da çalışan yabancılar tarafından bile icrasından korkmaktadırlar. (Devamı var).

TUĞRA

MUSTAFA YAZGAN

FETİH HİTÂBESİ

Muhterem Muharririmiz Mustafa Yazgan Bey'in «İstanbul Fetih mitingi»ndeki konuşması.

Her eksiklikten münezzeh Allah'ın ve Resûlünün mukaddes İslâm dâvâsına gönül vermiş, mü'min ve muvahhid kardeşlerimi sevgi ve hürmetlerimle selâmlarım!

Dünyanın en güzel beldelerinden biri olan İstanbul'un, madde'de ve mânâda mutlak karanlık ifâdesi içindeki Bizans'ın elinden koparılıp *«Dâr-ül İslâm»* a dâhil edildiği şanlı fethin 523 üncü yılını yaşıyoruz. İslâm âlemine ve aziz müslümanlara mübârek olsun!

Bizi İslâm nimetiyle şereflendiren, tarihimizi, bu sonsuz mânâ pınarından fışkıran feyz ve bereket, ilim ve hikmet, imân ve hamlelerle taçlandırmaya yol ve imkân bahşeden Allaha şükürler olsun!

Fetih, en mûteber lügatlarda «Beldelerin, şehirlerin alınışı, zaptedilişi» mânâsını ifâde ettiği kadar, Kur'an'daki fetih âyetlerindeki mânâ ile «Açılma, genişlik, bereket, bolluk, Hak ile bâtıl'ın birbirinden ayrılması, teşrih etmek ve hüküm günü» karşılığında da kullanılıyor.

Biz, bu müstesnâ topluluğun temsil ettiği aziz milletimizin mânevi huzurunda *«Fetih hakikatı»* ile birlikte, şu anda içinde bulunduğumuz içtimaî tabloyu da teşrih etmek, bazı hükümlere bağlamak, kapalı kapıları açmak, genişletmek, mutlaka Hak ile bâtıl'ı birbirinden ayırmak ve Allah'tan mukaddes dâvâmız için ebedî zaferler ve fetih'ler dilemek borcu altındayız.

Muhterem kardeşlerim!

Size mutlak bir hakikattan bahsedeyim ki; «Fethetmek, öz mânâsı ile Allah'ın hakkıdır. Allah'a, O'nun bildirdiği ölçüler içinde nasıl inanmak gerekiyorsa öylece inanan, son ve ebedî klavuz'un yoluna gönül bağlayan gerçek ve derin müslümanların fethi ise, Allah'ın ve Şeriat'ın fetih hakkını, bilfiil icrâ ve ilân etmekten başka bir şey değildir. Hakikat bu olunca, İslâm'da *«fâtihlik»* beşerî nefsâniyete kıl kadar hak tanımadan Allah'ın yüce ismini ve sonsuz mükemmel nizamını eşyâ ve hâdiselere nakşederek yaymak noktasından erişilmez bir şereftir, saâdettir, yüceliktir»

Size ikinci bir mutlak hakikattan bahsedeyim ki; «Müslümanlar, fetih ruhunu, fetih şuurunu, fetih mefkûresini kaybettikleri anda, millet olarak şahsiyetlerini, medeniyetlerini, kültür temellerini, mânevî ve ahlâkî yapılarını, bütün kuvvet ve kudretlerini ve insanlığa tebliğ edecekleri kurtuluş mesajlarını kaybederler.»

Uzun yıllar boyunca beynimizde küfür operasyonları yapmak ve bizi zihnîyet kısırlığına mahkûm etmek isteyen devrimbazların iddia ettikleri gibi «Fetih rûhuna, fetih idealine sâhip olmak, kılıcı kapıp toprak fethetmek, istilâcı olmak» demek değildir. Bu ruh'a sahip olmak, herşeyden evvel, insanlık sevgisine sahip olarak, insanlığı Allah'ın «tatbik ediniz» dediği en hayırlı nizama bağlamak iştiyakı ile mutlak kurtuluşa kavuşturmak demektir. Bir cerrah, hastasını ameliyat edip kurtarmışsa, nasıl o cerrah'a düşman gözüyle bakılmazsa, yalnız «Allah'ın rızası» ve O öyle emrettiği için, insanlık ile İslâmiyet arasına girmiş bulunan ve İslâm Nizamını kurtuluş bekleyen insanlara bildirmeğe mâni' olan, bir küfür ordusunu bozmak, bir küfür nizamını yıkmak, bir küfür şehrini fethetmek ve nihaî gâye olarak Allah'ın hüküm ve kanununu o insanlara tebliğ ve tatbik etmek ideali ile hareket eden müslüman ordularını da müstevli bir sürü değil, gerçek dost bilmek gerekir. (Devamı var)

Sebil

AKTÜALİTE

BULGARLAR

Bulgaristan Devlet Konseyi Reisi Todor Jivkov'un memleketimize bir kaç gün süren bir ziyârette bulunması Türk-Bulgar münâsebetlerinin yeniden gözden geçirilmesine vesile oldu. Bu arada varılan en calib-i dikkat kararlardan biri de Bulgaristan'daki ırkdaş ve dindaşlarımızdan bir kısmının daha muhâcereti ile alâkalıdır.

Tarih bilmeyen Türk devlet adamları, bunu sözüm ona kâr hânesine kaydettiler. Halbuki nüfus, bir nevi tapu senedidir. Osmanlı Devleti Avrupa'daki topraklarını, Tuna Nehri'ne kadar büyük ölçüde türkleştirmişti. Zira stratejik bakımdan İstanbul'da tutunabilmek için Tuna'yı tabii bir hudud addediyordu. Bu sebeple Bulgaristan, Avrupa'daki topraklarımız içinde Türkler'in en kesif bir sûrette yerleşmiş bulundukları bir bölge idi.

Burasını bize bağlı muhtar bir prenslik hâline getiren menhus 93 Harbi'nden itibaren bu eski kölelerimiz, efendilerini tâciz için ellerinden geleni ardlarına koymamış ve büyük bir muhâcereti mecburi kılmışlardır. O kadar ki; Sultan Abdülhamid Hân'ın tahtdan indirilmesini tâkip eden ilk buhrandan istifade ile istiklâllerini ilân ettikleri gün bile Sofya'nın nüfûsu yüzde altmışbeş nisbetinde Türk ve müslümandı. Bugün burada kaç ırkdaş ve dindaşımızın kaldığını sormaya cesâret edebilecek olan var mıdır? O gün bugündür, Bulgaristan'dan Anavatan'a bir muhâceret sürüp gitmektedir.

İkinci Cihan Harbi nihâyetinde Rus istilâsına uğramamak için birer hududlarını açan Bulgaristan'a nasıl dişice ve enâyice bir cevap verilmiş olduğunu öğrenmek için bu mes'elede tavassuta memur edilmiş olan Neomeddin Deliorman'ın «Çanlar Benim İçin Çaldı» isimli eserine bir göz atmak kâfidir. Devrin totaliter idârecilerinin hatası olan bu hareket, Bulgaristan'da miktarı milyonlara varan müslüman Türk'ün âh-u figânlarının devamına ve nihâyet doğup büyüdükleri köy ve kentten koparak hicret etmelerine sebep olmuştur. O gün bugündür de hiç bir Türk idârecisi, onların bulundukları yerde mal ve can emniyetini temin e ememiş, ancak kendilerini vatana kabulle teselli bulmuştur. Halbuki, İstanbul'dan evvel bizim olmuş nice cânım şehir ve kasabaların bir nevi tapusu mevkiindeki hukuki bir mesnedi, bu sürette kendi ellerimizle yırtmış olmaktayız. Bulgar idârecileri her vesile ile bizi bu istikamette hareket imâle edebilmekte ve oyuna getirmektedirler!. Heyhât!.

PAPAZLAR

İtalya'da seçim hazırlıkları ilerlediği bir sırada papazların komünist partisine rey verecekleri açıklanmıştır. Papa'nın ikazına rağmen, bu kararlarından dönmiyeceklerini bildirdikleri öğrenilmiştir.

Öteden beri Hristiyanlığın iflâs etmiş olduğuna dâir ileri sürdüğümüz görüşü bundan daha iyi teyid edebilecek bir başka misâl bulunamaz. O papazlar ki, muharref bile olsa menşei semâvi olan bir dini ayakta tutmakla mükelleftirler. Komünizm gibi «dini, afyon ilân eden» bir bâtılı destekliyeceklerini ilân etmeleri ve bu hususta vâki' ikazları dinlemiyecek kadar ileri gitmeleri son derecede câlib-i dikkattir.

Cihan siyonizminin İslâm Hılâfetinden sonra Papalığı da yıkmak gâyesi peşinde koştuğu malûmdur. Bu maksadla girişilen propaganda ve tazyikler sonunda Papalığın artık bundan böyle kiliselerde yahudilerin Hz. İsa'yı çarmıha germiş oldukları (!..) esbâb-ı mûcibesiyle lânetlemeklerinden vaz geçilmesi hususunda kat'i bir emir neşrettiği malûmdur. Siyonizmin, Katolik teşkilâtı üzerindeki bu tahakkümlerinin ikinci bir tezâhürü de hristiyan din adamlarını komünizmi desteklemeye imâle edebilmiş olmasıdır. Zira bilindiği üzere komünizm, siyonizmin veled-i zinasıdır.

KADDAFİ

Türkiye'de millete şapka giydirebilmek için oluk gibi kan akıtıldığı, bir çok vilâyetlerde dar ağaçları kurulduğu malûmdur. Yukarıda resmini gördüğünüz Kaddafi aynı şapkayı gönüllü olarak ve hiç bir cebir bahis mevzuu olmadan giyebilmektedir. Türkiye'de koyu bir şeriatçı olduğuna dâir propagandası yapılmış olan Libya İhtilâl Konseyi Reisi Muammer Kaddafi'yi anlayabilmek için, O'nun sâdece bu hareketini lâyıkı veçhile değerlendirebilmenin bile kâfi geleceği inancındayız.

1-6 Şubat 1976 târihleri arasında Trablusgarb'da cereyân eden İslâm-Hıristiyan seminerinde, bir celse esnâsında, Libya'nın mevcûd hâkimi Miralay Kaddâfi, gayet câlib-i dikkat bir iddiâda bulunmuşdur. Onun bu şaşırtıcı iddiâsı, açıkça, İslâmın mühim naslarından birini inkâr vasfı arzetmektedir. Haber, Pâris'de münteşir «Le Monde» gazetesinde çıkmışdır. Nâkıl ise meşhûr gazeteci Eric ROULEAU'dur. Bu zat, Muammer Kaddâfi'ye bir dost derecesinde yakındır. Şimdiye kadar, «Le Monde»da, onunla yaptığı birçok mülâkat neşredilmişdir. Nitekim, aynı gazetenin, aşağıda arzettiğimiz haberin neşrini müteâkıb ikinci nüshasında yeni bir mülâkat yer alıyordu. Eric ROULEAU'nun Fransa'nın mühim Yahûdi şahsıyetlerinden biri olduğunu kaydedip haberin tekzib edilmemiş olmasına da dikkati çekerek aynen naklediyoruz:

«Miralay Kaddâfi, Kur'ân'ın, «Ehl-i Kitâb»a, yani muvahhid dinlerin sâliklerine karşı cihâ yapılmasını emretmediğini, ve fakat, cihâdın sâdece «Küffâr»a, yâni dinsizlere karşı farz olduğunu müdâfaa etti. Ona göre, beşeriyetin düşmanı, sâdece Hıristiyanlar arasında yayılmış olan Mülhid 'Maddiyetcilikdir' ve buna karşı Müslümanlar, Katolikler ve Yahûdiler müştereken 'kıyasıya bir mücâdele vermelidirler.»

(Eric ROULEAU, «Le Monde», 8-9/2/1976, p.3.)

Kaddafi hakkında Ecevit'in Libya seyahati dolayısıyla yazdığımız bir haber yazısından dolayı bizi muâheze eden okuyucularımızın yukarıda Fransızlar'ın ünlü Le Monde gazetesinden aynen tercüme edilmiş olan haber üzerinde dikkatle düşünmelerini rica ederiz. Fakat Kaddâfi mevzuunda söyliyeceklerimiz bundan ibâret de değildir.

ÇANKAYA'DA KAVGA

Çankaya, üzerinde çan şeklini andırır bir kaya bulunmasından dolayı bu ad ile anılmış olan mâruf bir semttir. Fakat Cumhuriyet'ten evvel bu adı ihtimâl ki Ankara şehrinin sâkinlerinin yüzde biri bile bilmezlerdi. Onu meşhur eden Birinci Reisicumhur'un İstasyon'daki evinden meclisçe, buraya - şehrin dışında olduğu için- nakledilerek yerleştirilmiş olmasıdır. Ancak bu defa onu CHP kongreleri kavgalarıyla daha ziyâde meşhur etmişlerdir. Gerçekten her nedense öteden beri CHP'nin Çankaya Kongreleri hâdiseli geçer. İhtimâl Meclis'e yakın bulunduğu için hemen dâima militan meb'usların arenası hâline gelmektedir.

7 Haziran tarihli gazeteler CHP Çankaya kongresinin silâhlı ve sopalı bir grup CHP'li tarafından basıldığını ve çıkan hâdiseler esnasında on onbeş kişinin yaralandığını yazmışlardır. CHP'nin şâir ruhlu reisi kendisini tutan gazetelerde bile bu partinin aşırı uçlarına (aşırı olmıyanı varmı ki..) mensup militanlar tarafından çıkarıldığı açıkça yazılmış bulunan bu hâdiseler için bakalım bir kaç güne kadar ne kılıf bulacaktır!...

—oOo—

MEHMED CEMAL ÇİFTÇİGÜZELİ BABA OLDU

Gazetemiz röportaj yazarı arkadaşımız Mehmed Cemal Çiftçigüzeli'nin bir kız çocuğu dünyaya gelmiştir. *«Furkan»* adı verilen yavruya uzun ve hayırlı ömürler diler, anne ve babasını tebrik ederiz.

İTİRAF

CHP içindeki kaynaşmayı buğüne kadar hafife almış bulunan Ecevit, bir nevi moral takviyesi maksadıyla yaptığı seyahatlerin ilkinde Sivas açık hava toplantısında ağzından baklayı çıkararak:

«— Son zamanlarda partideki iç çekişmelerin, halkımıza ve partililerimize tedirginlik ve üzüntü verecek ölçüye varmakta olduğunu görüyorum. Bu konuda benim gösterebileceğim müsamahanın sınırı, halkın müsamahasıdır. Müsamahamı onun ötesinde sürdürme hakkına sahip olmadığımı bilerek hareket edeceğim.» demiştir.

Şu «halk» sözü galiba Ecevit'in artık hakikî medlûlünü kaybetmiş bir virdi olsa gerektir. Zira parti içi çekişmelere karşı gösterilecek müsamaha için, halkın ölçü ittihaz edilmesine mahâl olmadığı meydandadır. Ama Ecevit, ister gereksin ister gerekmesin, bir halk sözü telâffuzu ile kendini «halktan yana gösterme» gayretlerini tezgâhlamaktadır. Ancak bu sözlerin asıl ehemmiyetli olan yanı Ecevit'in CHP içindeki çekişme, karşısında ken isini sabırlı (!) ve müsamahakâr (!) göstermek için takip ettiği vurdum duymazlığın sonuna gelmiş bulunduğunu ifâde etmiş olmasıdır. Zira, Ecevit'in bütün siyâsî hayâtı tedkik edildiğinde, ne sabırlı ve ne de müsamahakâr olduğunu isbatlayacak hiç bir davranışına rastlanamaz. Aslında her temelsiz lider gibi o da, dâima kuvvetten yanadır. Böylelerine göre kuvvet kimde ise, haklı odur. Bu yüzdendir ki, taraf tutabilmek için kimin gâlip geleceğinin anlaşılacağı âna kadar hâdiselerin gelişmesini beklerler.

Ecevit'in, artık CHP içindeki çekişme karşısında kat'i bir tavır almak noktasına geldiği anlaşılmaktadır. Demek ki, beliren iç uçları, artık hangi grubun galebe çalacağını tayin edebilecek bir gelişme noktasına varmıştır. Bunu da, pek yakında Ecevit'in tutumuyla anlıyacağız. Zira taraflardan biri muhakkak ki, Ecevit kendilerini tuttuğu için değil, de bileklerinin gücüyle gâlip gelecektir. Bu takdirde Ecevit de bu galebeden hissesini alabilmek ve bunu kendi nâmına gösterebilmek için, vakitlice hareket edip galebeyi tesâhub edecektir. Bu eski bir açık gözlülüktür ki, patenti Ecevite' mahsus değildir!.

—oOo—

BOŞANMA MES'ELESİ

Medeni Kanunun elli yıl sonra da olsa nihayet içtimaî hayatımıza uymadığı kabul olunarak tadili için çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu vesile ile Türk kadınlığı nâmına vekâletsiz iş görmeğe alışmış bulunan bir takım isimlerini resimlerini gazetelerde neşrettirmek sevdasındaki kadınlar beyanat üstüne beyanat vermeye başlamışlardır. Boşanmalar kolaylaştırılmamalı imiş.

Aslında bu istek kadınları siyânet gayretinden doğmamaktadır. Zira Medeni Kanun'da boşanma hakkı sâdece erkeğe tanınmış değildir ki, böyle bir kolaylaştırmadan tek taraflı bir zarar memûl bulunsun. Her iki tarafın da aynı derecede sâhib olduğu bir hak için kolaylaştırmada da güçleştirmede de nimet ve külfetlerin müsavi olacağı âşikârdır. O halde böyle bir değişiklikten kadınların daha fazla mutazarrır olacaklarına dâir bir karine mevcud değildir. Hal böyleyken bu gösteriş meraklısı sosyete kadınlarının vâveylaları başka bir sebepten doğmaktadır. O da boşanmanın kolaylaştırılmasının menşei katolik hukuku olan Medeni Kanunu bu mevzuda bir nebze İslâm'a yaklaştırmasından doğmaktadır. İşte onların hazmedemedikleri ve fakat açıkça da söyliyemedikleri gerçek budur.

YUNANLI KARDEŞ

Gazeteler CHP'nin insancıl (!.) reisi Ecevit'e çıktığı son yurt içi seyahatinde yerli ve yabancı bir çok gazeteci tarafından refagat edildiğini yazıyorlar. Fakat biz, kendisini tutan gazeteler de dâhil olmak üzere, bir çoklarını yukarıdan aşağıya okuduğumuz halde, bir Yunanlı'dan başka kendisine refakat eden hiç bir ecnebi gazete muhâbirinin adına rastlıyamadık. Bu Yunanlı, Tanea gazetesinin muhabiri imiş.. Demek ki, Ecevit «Yunanlı Kardeşim» şiirini boşuna yazmamışmış... Kendisine bu seyahatinde refakat eden tek ecnebî yine Yunanlı kardeşlerinden biri olmuş! Bravo doğrusu!.. hayran kalmamak mümkün değil.

— Gözümü Satıyorum —

"İslâm düşmanlarına karşı milletimin selâmeti uğrunda sarf edilmek üzere, gözümün birisini âcilen satacağım.."

(İsim ve adres mahfuzdur)

Yukarıda klişesini gördüğünüz ilân bize bir okuyucumuz tarafından gönderilmiş ve geçen sayımızda neşredilmişti. İsim ve adresi nezdimizde mahfuz bulunan bu ilânın sahibi için bazı cevaplar beklerken, aksine bu tarzda gazetemize ilânlar vermek isteyen fukara müslümanların müteaddit müracaatına muhatab olmuş bulunmaktayız. Bu sebeple hem gazetemizi nâdiren okuyan zengin müslümanların gözlerine çarpmamış olması ihtimâlini dikkate almak ve hem de yeni müracaatçıların buna benzer ilân taleplerini karşılamış olmak için, bu ilânı bir kere daha tekrarlıyoruz. Bir aksi sedâya nâil olabilirse, hâsıl olan neticeyi yeni müracaat sâhiplerine de teşmil edeceğimizi bildiririz.

KIBRIS

Kıbrıs Türk Federe Devleti Reisi Rauf Denktaş nihâyet «Kıbrıs Türkiye'ye er geç bağlanacaktır.» demiştir. Bugüne kadar gerek Türk devlet idârecileri ve gerekse Kıbrıslı liderler, buna benzer beyanlardan sûret-i kat'iyede ictinâb etmişlerdir. Yunanlılar daha ilk günden itibaren Enosis'i dâvâ ederlerken bizimkiler son derecede alttan alarak çeşitli endişelerle Kıbrıs'ın dâimâ istiklâlinden bahsetmişler ve bu suretle O'nun Yunanistan'a iltihakını önlemekten ibaret bir gâye tâkip etmişlerdir.

Osmanlı Devleti'nin yerine kaim olan bugünkü Türkiyemizin idârecileri, başlangıçtanberi mütevâlî bir hatanın kurbanı olmuş, haklarında emperyalist iddiası vârid olmasın diye, en tabiî haklarımızdan ferâğat ve fedâkârlığı, an'anevi bir siyâset hâlinde tâkip edegelmişlerdir. Hudutlarımızın hemen ötesinde cereyan eden nâmütenâhî hâdiseye lâkayd kalışımızı intaç eden bu yanlış siyâset, Türkiye'ye pek pahalıya mal olmuştur.

Bugün Rusya gibi emperyalist devletlerin Dünya'nın dört bucağında cirit atması karşısında bile uyanıp haklarını müdafaa da müteaddî davranmanın zaruretini kavrıyamıyanlar, dün Batı Trakya ve Ege Denizi adalarını, kıçı kırık Yunanlılara kaptırarak buralarda yarım yüzyıldır devam eden fâcialara sebep olmuşlardır. Bugün Suriyenin bile Lübnan'ı yutma gayretleri içinde bulunması gözümüzü açmıyorsa yazık bize... İsrail'in emperyalist tutumunu mevzubahs bile etmiyoruz. Herifler, kos koca Birleşmiş Milletler Teşkilâtı'nın kararlarını bile hiçe saymaya devam ediyorlar. Rauf Denktaş'ın bu sözü Kıbrıs mes'elesinde en evvel ortaya atılacak Türk tezi olmalıydı. Hem de Kıbrıs'ın sâdece bir parçası için değil. Bununla beraber geç kalınmış olsa bile Rauf Denktaş'ın -ihtimâl bıçak kemiğe dayanmış olmasından naşi- söylediği bu sözü Kıbrıs mese'lesinde ciddî bir dönüm noktası ve salâh alâmeti sayıyoruz.

ZEKÂT

İKTİSÂDÎ MESELELERİN HALLİ

Yazan: Dr. Yusuf KARADÂVÎ — Tercüme: Dr. Mustafa BİLGE

— V —

Şu halde san'at sâhibi olan vaziyeti düşkün bir kimseye karşı zekât müessesesi nasıl çalışır. Kendilerine bir el tutulduğunda çalışarak geçimlerini temin edebilecek olanlar zekâttan nasıl istifade ederler. Bunların zekât müessesesi karşısında durumları ayrıdır. Bunlar san'atlarını icra edebilmeleri için gerekli olan malzeme, âlet, edevât zekât fonundan temin edilir.

Ticâretle uğraşırken muhtaç duruma düşmüş olan kimseye ticâretini tekrar kurabilmesi için sermâye verilir. Bu sermâyenin hududu şudur. Kazancı ile geçimini sağlıyabileceği kadar bir ticâreti kurabilmesi için gereken sermâye verilir. Bunda da bittabi yaşadığı beldenin ticaret piyasasında cârî olan hükümler göz önüne alınır. Bu miktar ticâretin nev'ine ve ticâret yapılan beldelere göre değişir.

Şayet ihtiyaç sahibi olan kimsenin elinde bildiği birkaç san'at varsa bu takdirde bu sanat veya ticâret kollarında hangisi daha az sermaye ile yapılabiliyorsa, ona o san'atın sermâyesi verilir. Eğer kendisine sermâye verilen bu daldaki kazancı onu ve âilesini geçindirmeye yetmezse geri kalan ihtiyacı kapamak üzere ona gelir getirecek bir akar alınır. Ve böylece bu açık kapatılmış olur. ([1]) Bu naklettiğimiz huslar İmam-ı Şâfiî'nin benimsemiş olduğu görüşlerdir. Onu tâkip eden ulemâdan birçoğu da bu görüşleri uygun bulmuşlardır. Sâdece uygun bulmakla yetinmemişler, bu fikirleri alarak geliştirmişler üzerinde fikir de yormuşlardır. Bunlardan bir kısmını burada sizlere nakletmiş bulunuyoruz. İşte bu görüşler İslâm Fıkhı'nı muhtelif mevzuularda esas şekil ve teferruat noktalarından zenginliğine delâlet etmesi dolayısıyla çok ehemmiyetlidir.

Hanbelî Mezhebi'nde de Şâfiî'nin görüşüne benzer bir rivâyet vardır. Bu görüşte daimâ fakire kifâyet miktarının tamamını alabilme hakkı verilmiştir. Aynı şekilde ticâret ve san'at erbâbı olan ve sonradan işleri bozulan kimseler de gereken miktarı alabileceklerdir. Hambelî Mezhebi'nin kurucusu olan Ahmed b. Hambel'in bu görüşüne diğer büyük Hambelî âlimlerinden birçoğu tâbi olmuşlardır.

Hambelî kitaplarından olan «Gâyet-ül Münteha» da ve onun şerhi mâhiyetindeki diğer eserlerde san'at erbâbına âletlerini alabilmesi, tezgâhını kurabilmesi için yekûnu çok da tutsa gereken para verilir. Aynı şekilde ticâretle uğraşan ve ihtiyaç hâline düşmüş olana da kifâyet miktarı sermâye verilmesi lâzımdır. Fakir ve miskine kendisi ve âilesinin ihtiyaçlarını karşılamak üzere zekât faslından senelik hesabiyle verilir. Bir dahaki sene tekrar ihtiyaç miktarı kadar verilir. Bu ödeme böylece sene be sene yapılmış olur. ([2])

2. *İhtiyârî İşsizlik*

İhtiyarî işsizlik iş yapabilme kuvvet ve kudretine sâhip bulunup da çalışmamak halidir. İhtiyârî işsiz deyince bu gibi çalışmayan, çalışma gücüne sahip olduğu halde işsiz kalmayı tercih eden ve başkalarının çalışmalarıyla geçinen kimseleri kastediyoruz. Bunlar hayatın nimetlerinden istifâde ederler. Fakat kendileri hiç bir faaliyette bulunmazlar. Cemiyetten istifâde ederler, fakat cemiyete faydalı olmayı düşünmezler. İstihlâke ortak olurlar fakat istihsâle katılmazlar. İslâm bu gibi kimselerin bu tutumlarına karşıdır. Bazı kimseler âhiretlerini kurtarmak gâyesiyle Dünya'dan alâkalarını keserler ve sâdece Allah'a ibâdetle meşgûl olurlar. Halbuki İslâm'da ruhbâniyet olmadığını bilmezler veya düşünmezler.

Bakınız Hz. Ali bu kimselere ne diyor: «İçinde şüphe bulunan kazanç işsizlikten, boş durmaktan hayırlıdır.»

(1) Bk. Şemseddin el-Remlî, Nihâyet-ül Muhtâç ilâ Şerhilminhac

(2) Ebulferec Abdurrahman b. Ali b. el-Cevzî (Ö. 1194), el-İnsâf fî mesâil el-Hilâf, C. 111, s. 238 ve Metâlib-i Evlânnuha. C. 11, s. 136

تركيا — صدرت في استانبول مجلة اسلامية أسبوعية باسم "سبيل"، ورغم أنها تعمل في ظروف سياسية واجتماعية شاقة، الا أنها تحظى بتأييد المسلمين تأييدا كبيرا وتطبع بمعدل ٢٠٠٠٠ نسخة .

«Ahbar-ül Âlem-ı İslâm»ın bülteninde, SEBİL'in Türkiye'de büyük bir alâkaya mazhar olduğu ve kanunî güçlüklere rağmen büyük bir cesâret ve dirâyetle mücadele ettiğine dâir satırlar.

Sebil

DİN

İman Hakikatleri Etrafındaki Suallere CEVAPLAR

İSMAİL FENNÎ ERTUĞRUL

— XXIII —

Bunları elimizden geldiği kadar yaptıktan sonra her bakımdan istidadımızın tabii sınırına erdiğini söylemeğe hakkımız olur.(1) İşte o vakit Cenab-ı Allah bana bu kadar istidad vermiş deyip hissemize düşen bu nimete râzı olmalı ve onun şükrünü ifâ etmeğe çalışmalıdır. Yoksa kötü kimselerle görüşmek, içki içmek ve kumar oynamak gibi fıtrî ve tabiî olmayan kendi irâdemizle kazandığımız fenâ âdetlerin mahsulü olan müzır ve mühlik istidad ve kabiliyetleri fıtri addetmek pek yanlış bir görüştür. Her ne derlerse desinler insanın bir cüz'i irâdeye sâhip olduğunda şüphe yoktur. Şâyed insanın cüz'i irâdeye sâhip olmadığını kabul edecek olursak şimdiye kadar akıllı ve âlim olan insanların hepsinin aldanıp boş yere bir takım kanunlar ve ahlâki kaideler ortaya koydukların kabul etmemiz gerekir. Volter bile «Biz büsbütün serbest değil isek de, az çok sağlam olduğumuz gibi az çok serbestiz de» demiştir. İşte bizden istenilen şey bu arzuyu hayırlı ve faydalı yolda sarf etmektir. Hasılı dünyaya gelen bir çocuğun zihni, üzerine henüz bir şey yazılmamış olan bir levha gibidir. Onda iyi, kötü, fayda ve zarar fikirleri yoktur. Çocuk bir müddet sevki tabii ile yaşadıktan sonra yavaş yavaş aklın idâresi altına girer. Fikir ve meyilleri de yapacağı tecrübelerle inkişaf eder. Terbiye işte bunların faydalı olanını kuvvetlendirmeğe ve zararlı olanlarını men'etmeğe çalışmaktan ibârettir.

Sual: İman ve küfre olan istidada ne dersiniz?

Cevap: Hadis-i şerifte «Her doğan islâm fıtrâtı üzere doğar. Sonra ana-babası onu yahudi, nasrânî ve mecûsî yapar.» buyrulmuş olmasına nazaran insan İslâm fıtratı üzere yani İslâm Dini'ni kabul etmek istidadıyle dünyaya gelir. Cenab-ı Allah Ademin zürriyetinden ahd-ü misak aldığı vakıt «Evet! Rabbimizsin şahid olduk» dediler. (2) Bununla ilgili olan ayet-i kerimede Allah Teâlâ bu fikri teyid etmektedir. Küfür ve inkâr ruhun anasırın (3) zulmeti içine düşmesinden sonra hasıl olmuştur.

Sual: Cenab-ı Allah bir kimsenin Dünya'ya mümin veya kâfir olarak geleceğini bilmez mi?

Cevap: Elbette bilir. Ona cehil isnad edilemez. Lâkin ilim, mâluma tâbidir. Yani bir şeyi bilmenin o şeyin bulunduğu hal üzerine herhangi bir tesiri yoktur. Cenab-ı Allahın, bir kimsenin mümin veya kâfir olacağını bilmesi, o kimsenin mümin veya kâfir olmasını icap ettirmez.

Sual: O halde kaza ve kader nedir?

Cevap: Kaza Cenab-ı Allahın cümle mümkinat hakkında umûmi ve ezeli olan hükümleridir. Kader de, bunların sebepleri hasıl oldukça tafsili olarak vücûda ilel-ebed zuhuru demek ise de kaza ve kader Cenab-ı Allahın bir sırrıdır. Peygamber Efendimiz'in insanları bundan bahs etmekten sakındırdığını ismini şu anda hatırlayamadığım bir kitapta görmüştüm.

«Kader bozulmaz!.» sözü meşhurdur. Buna inanırız. Bununla beraber kaza ve kader bozulmaksızın pek çok şeyler yapabileceğimizi anlıyorum. Bilirsiniz ki; Hz. Ömer Medine'den Şam'a giderken Şam'da veba zuhur ettiğini haber alır almaz geri dönülmesini emretmişti. Ashab-ı Kiramdan bunu duyan Ebu Ubeyde: «Allahın kaderinden mi kaçıyorsunuz» deyince Hz. Ömer (r.a.) da «Evet. Allahın kaderinden yine onun kaderine sığınıyoruz,» cevabını vermişti. Sonra Ashaptan biri gelip «Eğer bir yerde tâun (veba) olduğunu duyarsanız oraya girmeyin. Sizin bulunduğunuz yerde vebâ zuhur ederse o takdirde oradan çıkmayın» meâlindeki hadis-i şerifi nakil ve rivâyet etmiştir. (4)

İmam Gazali de «Reddi kabil olmayan kaza varken duânın ne faydası olabilir?» denilirse bil ki; belânın duâ ile reddi de kaza iledir. Kalkan silâhı def' ettiği ve su nebatın yerden çıkmasına sebep olduğu gibi. Binâenaleyh, silâh taşımamak ka zayı itiraf etmenin şartı değildir. Cenab-ı Allah «Âletlerini de silâhlarını da alsınlar» buyurmuştur. «Cenabı Allah bir işi ve onun sebebini takdir etmiştir. Demek oluyor ki kaza ve kadere iman etmekle beraber esbaba tevessül de lâzımdır. (5)

Sual: Cenab-ı Allahın irâdesi olmayınca biz kendi irâdemizle bir şey yapabilir miyiz?

Cevap: Şeyh-i Ekber «Şücûnül-Mescun» adlı eserinde: «Cenab-ı Allah insanların sonradan yaratılan meşiyyetlerin olmasını meşiyyeti kadimesiyle irâde etti. Onlara meşiyyetleriyle irâde edilecek şeyler için ceza ve mükâfat va'detti. İnsanlar âmil olup fiillerinde mecbur değildirler. Meğer ki: Cenab-ı Allah kendilerinden bir şey sudurunu murad etmiş olsun, o halde bundan dolayı hesaba çekilmezler» demiştir.

Şu halde Cenab-ı Hak kulun bir şeyi ihtiyar etmesini irâde ettiği ve onun ihtiyar edeceği şeyi bilirken bunun vukuunu men'etmediği cihetle bu vukua gelen şey aynıyle Cenab-ı Allahın murâdı olur. İşte mes'uliyet bize bu meşiyyet ve irâdenin verlimesinden terettüp etmektedir.

Sual: Evet, fiil ve hareketlerimizden mes'ul olduğumuz itikadât-ı diniyemizdendir. Fakat Cenab-ı Allahın âciz mahlûkları olan kullarından intikam alması ve bahusus bunlardan bazılarını ebedi olarak cehennemde yakması onun şân-ı ulûhiyetine nasıl lâyık olur? diyenlere cevabınız ne olabilir?

Cevap: Asıl şân-ı ulûhiyete yakışmayacak şey, zâlimlerden mazlumların intikamını almamaktır. Bu mes'uliyet, aklın muktezasına pek uygundur. Çünkü bu Dünya'da bir taraftan bir takım haksızlıklar, zulmler, cinâyetler irtikâp ediliyor. Diğer taraftan da Allah yolunda bir, çok ibâdetler, hayırlar işleniyor. İnsanlara bir çok nimetler verilmiş, bir takım hayvanlar emrine musahhar kılınmış olduğu gibi, onlardan bir kısmının diğer bir kısmı üzerine hakimiyet icra etmekte olduklarını görüyoruz. Hak Teâlâ Hazretleri irtikâp edilen bu zulümleri cezasız, kendi rızasının tahsili için yapılan ve hatta bazan canını fedâ derecesine varan ibâdet ve taatları mükâfatsız bırakmaması ilâhî adâletin muktezasıdır. Bu ceza ve mükâfata inanmak onun varlığına imanın zarûri bir neticesidir.

---

(1) Peygamberimiz (s.a.v.) nefisle mücâhedeyi «cihad-ı ekber» olarak tavsif buyurmuşlar ve hatta bir gazadan döndüklerinde: «Şimdi biz küçük cihaddan büyük cihada döndük» buyurmaları üzerine Ashab-ı kiram bundan daha büyük cihad olur mu ya Rasulellah?. demişler. Bunun üzerine peygamberimiz: «Evet nefis ile mücâhede en büyük cihaddır» buyurmuşlardır.

(2) Buna «elest bezmi» de denir. Cenab-ı Allah, ilk insan Âdem (A. S.) dan kıyamete kadar Dünya'ya gelecek olan insanların ruhlarını yaratır ve onlara hitaben: «— Elestü birabbiküm (Ben sizin Rabbiniz değilmiyim?» «Kalû belâ» (onlar da evet dediler). Sen bizim rabbımızsın.» Ruhlar bu sûretle Allah Teâlâ ile ahd-ü misak etmiş oldular.

(3) Yani ruhun cesede girmesinden sonra insanın ruhu Allaha verdiği misakı unutarak küfre sapmışlardır. Anasır da kâinatın yaratılışındaki ilk dört unsurdur. Onlar da: Toprak, su, hava ve ateştir.

(4) Hz. Ömer Yemen ehlinden bir grup görür ve kendilerine ne diye oturduklarını sorar. Onlar da «Biz Allahın mütevekkil kullarıyız» deyince Hz. Ömer de: «Siz mütevekkil değil, müekkil yani ekmek düşmanı kimselersiniz.» demiş ve onları kırbaçlatmıştır.

(5) Zaten islâmi mânada tevekkül de, esbaba tevessül ettikten sonra neticeyi Allahtan bekleyip inkıyad etmektir.

(Devamı var)

İNKILÂB MEZÂLİMİ

TÜRK MİLLETİ'NDEN GELECEĞİN TARİHÇİSİNE RAPORLAR

KUR'AN OKUTURKEN DÖVÜLEN HOCA HANIM

Malatya'dan M.D. anlatıyor:

Yıl 1947, aylardan Mart ve ben o zaman 8 yaşlarındayım.

İki aydır gidip geldiğim İlyas Mahallesi, Akça sokaktaki iki katlı ahşap evinde benim gibi 15 kadar talebeye Kur'an okumasını öğreten Ayşe Hoca'nın evinin üst katındayız. O gün, bir ders önce hocanın bana vermiş olduğu «Amme Cüzü» ndeki dersime çalışmanın verdiği huzur ile sıranın bana gelmesini ve hocamdan bir âferin kazanmak arzusunun verdiği çocuksu hislerimle başbaşayım.

Birden bulunduğumuz eski evin kırık - dökük kapısının alışılmamış bir şekilde vuruluşu ile hepimiz irkiliyoruz. Aşağı katta oturan kiracı kapıyı açıyor fakat hepimiz pür dikkat acaba ne var diye geleni merak ediyoruz. Hoca dersi bırakmış elimizdeki kitaplarımız yana düşmüş vaziyette geleni merak ederken, kapıdan beş polis ve bekçinin âniden içeri girişi hepimizi korkutuyor.

Elli yaşlarında nur yüzlü, o müslüman kadınlığın örneği Ayşe Hoca Hanım ayağa kalkıyor ve polislerle arasında şu konuşma geçiyor.

— Buyurun memur beyler, bir emriniz mi var?

— Siz burada çocuklara ne öğretiyorsunuz?

— Allah rızası için bu çocuklara Kur'an okumasını öğretmeye çalışıyorum.

— Kadın, sen bunun yasak olduğunu bilmiyormusun?

— Yasak olduğunu bilmiyorum, benim bildiğim kötü şeyler yasaktır.

Bu konuşmaları dinleyen bizler ise, kimimiz ağlıyor, kimimiz de korkudan kaçmaya çalışırken iki polis elimizdeki cüzleri topluyor, hepsini gözümüzün önünde tekmelerken biriside kibritle yakıyordu. Ayşe Hoca Hanımı bir polisin saçlarından tutarak üst kattan alt kata zorla indirişi ve yapılan hakaretleri ömrümün sonuna kadar unutamam.

Daha sonra bizleri ikişer kol halinde olmak üzere, bugün anarşistlere dahi revâ görülmeyen hareketlerle ite, kalka karakola götürdüler. Babalarımızı, babası olmayanların da yakınlarını karakola çağırdılar. Veli durumunda olanların, bizleri neden hocaya gönderdiler diye ifadeleri alınıp, yeterince hakaret yapıldı. Ayrıca biz mâsum sabilerin bir daha kendi kitabımız olan Kur'anı öğrenmek için hocaya gitmemizi önleyici gereken korkutucu tehdid ve tenbihten sonra belkide gıdasızlıktan solgun yüzlerimize birer tokat vurarak evlerimize gönderiyorlardı.

O, nur yüzlü ve kalbi îmânlı hocamızın bu hadiseden bir ay kadar sonra vefatı çocuk olmamıza rağmen içimizde büyük bir iz bırakmıştı. Mekânı Cennet olsun ve kâfirler için yaşasın Cehennem!..

İsmail KARAKUZU
(Malatya)

Yahya Efendi Dergâhı'nın Son Şeyhi

ABDÜLHAY EFENDİ'NİN MEKTUPLARI

ÜMİD

Ümidsizlik kadar fenâ bir şey yoktur. Ümidsizliği din bağlarının zayıflığı doğurur. Dine bağlı bir müslüman, Cenab-ı Hakkın kullarına ana ve babadan daha merhmetli, daha şefkatli ve lütfedici olduğuna kuvvetle inanır. Şu kanatiyle en dar ve karanlık zamanlarında bile bir hayırlı ve saâdetli sabahın doğmasını beklemekten geri kalmaz. Bu bekleyiş onun sıkıntılı zamanlarının teselli içinde sür'atle geçişine sebep olur.

Şu âlemde herhangi bir halin devamı imkânsızdır. Vazifeye bağlılıkla ilerde Allahın lütfu ve yardımı ile hayırlı günler görülür. Bugün tanınmış olan yüksek simâlar hep böyle yetişmiştir. Hülâsa insan şu hem ve gam gömleğini çıkarmak için gayret etmelidir. Mukadder ne olacak ise, o olur demeli, fakat çalışmaktan da, teşebbüsten de geri kalmamalıdır. Vakı'a, ağlamayan çocuğa süt verilmez, amma çocuk kısmetli olursa, annesinin göğsüne inen süt de fazla olursa ana, ıztıraptan kurtulmak için çocuğun ağlamasına hâcet görülmeden memeyi ağzına dayar. İnsan mütevekkil olmalı.

«Tevekkül edenin yâveri Haktır. Naşad gönül, bir gün olup şad olacaktır.»

Emin ol ki; hayatın nefesleri sayılıdır. Nefes tamam olmayınca en büyük tehlikeler, en büyük meşakkat ve mihnet sebepleri onu öldüremez. Yalnız tedbirde kusur etmemeğe elden geldiği kadar çalışmalı, İnsan her ânda itidalini muhafaza etmelidir. Şuna da kaniim ki; fazla mütevekkil ve sabûr olanlarda arzu olunmayacak şeyin vukuu pek nâdir olmakta, tereddüd içinde olan ve kalbini kuvvetli tutmayanlarda ise bilâkis o kadar tedbirlere karşı pek çok hadiseler meydana gelmektedir.

EVLİYÂ MENKIBELERİ

KERÂMET MES'ELESİ

Memleketimizde son zamanlarda tasavvufu inkâr etmek istikametinde zararlı bir cereyan alıp yürümüştür. Bilhassa evliyâdan sâdır olan kerâmetleri kabul etmiyenlerden bir kaçı da, idârehanemize mektup göndererek bu sütunda neşreylediğimiz menkıbeler hakkında tenkidlerde bulunmuşlardır. Bu sebeple, «Kerâmet Mes'elesi» hakkında Risâle-i Küşeyri'den alınan aşağıdaki yazıyı neşretmek ihtiyacını duyduk.

Üstat Ebülkasım şöyle diyor: «Keametlerin evliyalarda zuhur etmei câizdir. Bu cevazın delili de taayyül edilebilmesi ve aklen meydana gelmesi usûle âid herhangi bir şeyi kaldırmağa müeddi olmamasıdır. Binâenaleyh Allah'ın kerâmetleri icâda kaadir olduğu hakkında bir vasıfla tavsifi vâciptir; kerâmeti Allahın takdir buyurmuş olmasi vâcip olunca da husulünün câiz olmasına da hiç bir engel kalmaz. Kerametler, çıktığı kimselerin hallerinde sıdkın alâmetleridir. Sıdk sahibi olmıyanlarda bu gibi alâmetlerin zuhûru câiz değlidir ki, delili şudur: Allah'ın hallerinde sıdk bulunan kimseleri istidlâl yoliyle gayrilerinden ayırd edebilmemiz için— bize tarif buyurması, bizim bu işi tahayyül etmemiz demektir ve ancak evliya bunu tahakkuk ettirebilir. Bu hal ise bu dâvanın yalancılarında bulunmaz. «Bu işi tahayyül etmemiz,» «bunu evliya tahakkuk ettirebilir» dediğimiz şey kerâmettir. Kerâmet, mutlaka gerek nefsimizde gerek tabiat sahasında görmeğe alıştığımız şeyleri nakzeder ve teklif zamanında olur ve evliya sıfatını taşıyanlarda zuhura gelebilir ve onların hallerinde tasdik etmek demektir.» Ebülkasım'ın sözleri burada hitama eriyor.

Hak ehlinde görülen mücizeler ile kerâmetler arasındaki fark üzerinde ihtilâf vardır. Allah gani gani rahmet etsin Ebû İshak El-isfrayini şöyle diyor: «Mûcizeler peygamberlerin sıdkına delildirler; bunuki peygamberlik delili peygamberlerin gayrisinde bulunmaz; nasıl ki muhkem akıl, âlim kimsenin âlim olmasına delil oluyor ve ancak âlim olan kimselerde bulunuyor.» Yine aynı zata göre evliyanın kerâmetlerine duânın müstecab olması da bir misaldir. Kerâmet, bununla beraber, mûcizelerin cinsinden değildir. İmam Ebubekir bin Fevrik şöyle buyuruyor: «Mûcizeler, sıdka delâlet ederler; bunların sahipleri peygamberlik dâvasında bulunurlarsa mûcizeler o dâvada sâdık olduğunu gösterirler; peygamberliği değil de evliyalığı da işaret ederse mûcize halinde sıdk sahibi olduğunu gösterir ki o zaman «mûcize» denilmez, «keramet» ismini alır! Hattâ bu keramet, mûcizeler cinsinden olsa bile». Aynı zata göre mûcizelerle kerametler arasındaki farka misal olarak peygamberler bunları açığa vurmakla emrolunurlar, halbuki evliyalar bilâkis gizlemekle mükelleftirler; bu farklardan birisi de peygamberler mûcizeyi iddia eder ve kat'i olarak söyler. Halbuki ne kerâmet iddia eder ne böyle bir iddiada kat'iyet mevzuubahs olur. Çünkü peygamberlerin maadasında böyle şeylerin hile olması her vakit câizdir. Kendi devrinde hünerinde biricik şahsiyet olarak tanınmış olan kadı Ebubekir El-işûra buyuruyorlar: «Mûcizeler, peygamberlere mahsustur; kerametler ise yalnız evliyalara mahsus değil peygamberlerde de bulunurlar. Evliyaların ise mûcizeleri yoktur. Çünkü mucizede peygamberlik dâvası vardır. Sonra mucize «aynen» değildir, fakat birçok vasıfları taşıması

(Devamı 14. Sayfada).

GÖZ Oldur ki hakkı göre.

Salâhaddin Eş

CUMHURREİSLİĞİ MAKAMI

12 Mart'ın yıldönümü dolayısıyla neşrolunan bazı hâtıralar son derecede câlib-i dikkat hususları açığa vurmuştur: Muhsin Batur'un jetleri Erkân-ı Harbiye-yi Umûmiye üzerinden uçarak Tağmaç Paşa'nın emekliliğini istemeye zorlanmasına kadar nice gizli korsanlıklar... Sonra Fâruk Gürler'in Erkân-ı Harbiye-yi Umûmiye Riyâsetine gelişi, akabinde, Cumhurreisi olmak üzere bu makamdan ayrılışı, yerine Muhsin Batur'un geçirilmesi için sarfedilen gayretler... Evdeki hesabın çarşıya uymaması ve Erkân-ı Harbiye-yi Umûmiye Riyâseti'ne Semih Sancar Paşa'nın tayini... Cumhurreisliği seçimlerinde etrafa hâkim olan tedirginlik... Erzurum milletvekili Turhan Bilgin'in İstanbul'a gelip o sırada bir kenara çekilerek hâdiseleri mirsâd-ı ibretten temâşâ eden Memduh Tağmaç Paşa ile görüşmesi... Paşa'nın Turhan Bilgin'e: «Bu yollardan gidilerek belki devlet reisi olunur, ama cumhurreisi olunamaz. Meclis'in üzerinden jetlerin uçmıyacağına emin iseniz (ki, Muhsin Batur Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Reisi olamadığına göre onun küskünlüğünden istifâde ederek) direnin!..» diye yol gösterişi...

Hakikaten hâdiseler bu tarzda gelişmiş ve ortaya hiç hesapta olmayan bir Korutürk çıkmıştır. O zamana kadar, ismi hiç duyulmamış olan Korutürk'ün sadece 27 Mayıs İhtilâli sırasında Donanma Kumandanı olduğu ve ihtilâl karşısında tarafsız kaldığı, bu sebeple de, mükâfatan Moskova Büyükelçiliğine tâyin edildiği hatırlanıyordu.

Korutürk'ün en mümeyyiz vasfı muhakkak ki; müthiş bir Atatürkçü olması ve hatta soyadını bile M. Kemal Paşa'dan almış bulunmasıdır. Onun şimdiye kadar gelip geçen reisicumhurların bir çoğuna nazaran diğer bir mümeyyiz vasfı da, ekseriyâ münâkaşası câiz görülmeyen bazı mes'eleleri münakaşa edilir hâle getirmek için bu gibi mevzulardaki düşüncelerini açıkça ortaya koymasıdır. Hattâ bizzat kendi makamını dahi -son elli yıl boyunca emsaline nâdir rastlanır bir şekilde- günlük siyâset çekişmelerinin dışında tutmak için büyük bir gayret göstermemiştir.

Gün olmuştur, Korutürk Hopa'dan Rusya'ya doğru bakarken «çocuksever, çiçeksever, konuksever (misâfirperver) ve sanatsever Rus halkından» bahsetmiştir. Gün olmuştur, 1975 seçimleri arefesinde «sandıktan çıksalar dahi memleket idâresinin komünistlerle, İslâm Nizâmı istiyenlere bırakılmıyacağını» ve böylece bu iki zıt kutbu aynı kıymet hükmü ile değerlendirdiğini ortaya koymuştur. Gün olmuştur, «din elden gitmemiştir, gitmiyecektir!» şeklinde garantiler vererek din-dışı bir devletin reisi olarak, cümhurun inançları üzerine beyanlarda bulunmuştur.

Bu senenin 23 Nisan mesajında ise Birinci Dünya Harbi'nden yenik çıkmamıza rağmen yine de birlik ve beraberlik içinde hareket ederek İstiklâl Harbini kazandığımıza dikkati çeken devlet reisi, bugün ülkenin huzursuz ve parçalanmış bir vaziyete gelmiş olmasından yakınıyor ama, bunun sebepleri üzerinde durmuyordu. Fakat, «çok pahalıya mal ettiğimiz cumhuriyet kanunlarından» bahsetmediğini söyliyemeyiz, elbette. Devlet Başkanına göre Türkiyeyi tehdit eden dört tehlike ehemmiyet derecelerine göre şunlardır:

1 — Bölücülük,
2 — Şeriatçılık (yani İslâm Nızamı kurmak istemek)
3 — Faşistlik
4 — Komünistlik.

Bu dört tehlikeyi bertaraf edebilmek için de varlığından ısrarla bahsettiği «suskun aydınlar» ı harekete geçirmeye çalıştı ve halâ da çalışmakta...

İzmir'deki Akdeniz Oyunlarının açılışına bile katılan Devlet Reisinin, İslâm Ülkeleri Hariciye Vekilleri Toplantısı'nın açılışına katılmayıp, Hakkâri ve Mardin'lere gidişinin sebepleri milletçe henüz vuzûha kavuşturulamamışken, bu sefer de 19 Mayıs geldi çattı. Milletin, «ne bayramı» olduğunu çok güzel isimlendirdiği bu 19 Mayıs'ta devlet reisinin huzurunda «Bu ne rezâlet, milli kıyâfet!.», «Müslüman Türkiye!», «Milliyetçi Türkiye!» gibi bazılarını memnun, bazılarını ise tedirgin eden mâlum tezâhürat karşısında Korutürk, büyük bir hayâl kırıklığı ile merâsimi yarıda terkedip gitti. Ve karşılaştığı menfi hâdiseler için 27 Mayıs mesajında milletin dikkatini çekti; «Devletimizin umûmi siyâsetinde mevcud olmayan bir pantürkizm (yani bütün Dünya Türklerinin birleşmesi) ve panislâmizm (yani, bütün Dünya müslümanlarının birleşmesi)» ideallerine şiddetle karşı çıktı. Marxistlerin ve Ecevit'in Türkiye'yi Sosyalist Enternasyonal'e bağlama teşebbüsleri hususunda ise, Devlet Reisi bizce, nasyonal sosyalizm ile ihtilâlci sosyalizme karşı olduğunu açıklamak sûretiyle Ecevit'in sahip çıktığı demokratik sosyalizme «yeşil ışık» yakmış oldu. Fakat Cumhurreisinin en düşündürücü sözü ise, herhalde Diyânet İşleri Reisliğini ziyâret ederken söylemiş olduğu şu söz olmalıdır: «Her önüne gelen câmi yapıyor!»

Her halde müesseselerin yerli yerine oturması mücâdelesinde, devlet reisliği için en çıkar yol bunun, «doğrudan doğruya cumhur tarafından seçilmesi, usûlünün kabulüdür. Bu sağlanmadıkça, milletin birliğini ve vatanın bütünlüğünü temsil eden makamların nasıl yıprandığını en acı şekilde görmeye devam edeceğiz, demektir.

YÜZELLİLİKLERDEN **H Ü S N Ü Y U S U F**

BATI TRAKYA'DA VATÂNCÜDÂ OLARAK VEFAT ETTİ...

«Merhum Hüsnü Yusuf'la, ikamet etmekte olduğu Gümülçine'de gazetemiz adına 9 Şubat 1976 tarihinde yapılmış olan bir röportajı merhumun hayat ve şahsiyetinin hakkıyle tebarüz ettirmek ve rahmetle yâd olunmasına vesile olmak üzere yayınlıyoruz.»

— 3 —

O zaman Kütahya mebusu olan Dahiliye Vekili Ferid Bey, beni yakinen tanırdı. O n u n yardımıyle bu listeden çıkarıldım. Bunu öğrendiğim halde, yine de Türkiye'de durmak istemedim. Zira biliyordum ki; M. Kemal hakkında yazdıklarımdan dolayı beni rahat bırakmıyacaklar. Bu sebeple fırsat elde iken Türkiye'den ayrıldım.

— Hiç muhakeme olundunuz mu?

— Hayır hiçbir zaman «taht-ı muhakemeye alınmadım. Buna fırsat vermeden ayrıldım. Buradaki Sebat Gazetesi'nde vaktiyle bir fetvâ neşredilmişti. Bu fetva o zamanki Diyânet İlşeri Reisi Eyüp Sabri Hayırlıoğlu tarafından verilmişti. Bunda Batı Trakyalılardan birinin sorduğu sual üzerine Kur'an-ı Kerim'in lâtin harfleriyle yazılamıyacağı bildiriliyordu. Bunu, bana isnad etmişlerdi. Halbuki suali soran da, fetvayı neşreden de, ben değildim. Buradaki muallimlerden biriydi. O zaman Türkiye'de Cumhuriyet Gazetesi'nin başlattığı bir hücum ve iftira kampanyası içinde, Eyüp Sabri Hayırlıoğlu aleyhine çok kötü yazılar yazılmıştı. Hayırlıoğlu bundan dolayı gazeteciler aleyhine dâvâlar açtı. Bu hengâmede Türkiye gazeteleri «firarilerden Hüsnü Yusuf» diyerek benim hakkımda da aleyhte neşriyat yaptılar. Halbuki bu mes'elede hiçbir dahlim yoktu.

— 1973 Umûmî affından sonra Türkiye'ye gitmeyi düşündünüz mü?

— Buradan Konsolosluk kanalıyla müracaat ettim. Hâfız Yaşar Bey'de Batı Trakya Mebusu sıfatıyle gittiğinde müracaatımı takib etmiş. Hâriciye Vekâleti'nde Batı Trakya Dairesi Müdürü olan bir zat, kendisine «Burada onun gibi biri var, bir de onu mu getirelim şimdi...» demiş.

— Türkiye'nin hâriciye vekâletinde mi?

— Evet evet...

— Aslında umûmî affa dâhilsiniz değil mi?

— Dâhiliz tabii. Ama bundan keyifleri olursa istifâde edebiliriz. Nitekim 1933 senesinde çıkarılan af-va da dâhildik. O kanun bütün firârileri afvediyordu. Fakat ne yazık ki; bu, lâfta kaldı. O zaman Halk Partisi ileri gelenleri kimi isterse yurda kabûl ediliyor, kimi istemezlerse huduttan içeri bırakılmıyordu. Hakikaten mahalli konsolosluklarda bütün firârileri beyannâmeye tâbi tutmuşlardı. Tanzim edilen beyannâmeler Ankara'ya gönderildi. Müsaâde edilenlere yurda dönüş izni verildi. Bu yüzden pek az kimse istifâde edebilmiştir. Bunun adı «umûmi aftı.» Zira bin kişi firâri varsa, bunların ancak seksen kadarı vatana sokuldu. Diğerlerinin hepsi dışarıda ölmüştür. Bunların içinde son derecede kıymetli adamlar vardı. Meselâ Anvi Paşa. Bu zat Sultan Vahideddin'in, M. Kemal'i Anadolu'ya göndermesi için ikna' eden bir insandı. Fevkal'âde dürüst bir kimse idi. Romanya'da vatancüdâ olarak ölmüştür. Bu misâller saymakla bitmez.

— Mücâdelenizi nasıl sürdürdünüz, gâyeniz ne idi ve bu yolda size kimler yardım etmiştir?

— Mücâdelemi binbir güçlükle sürdürebildim. Yardımcılarım daha ziyâde hacı, hoca gibi mütedeyyin insanlar olmuştur. Meselâ bir Müftü Nevzat Efendi vardı, ve beni çok desteklemiştir. Bu zat burada ilk defa şapka giyen Belediye âzâsını müslüman mezarlığına gömdürmemiştir.

Benim mücâdelem Türkiye'de girişilen dini tahrip hareketlerini hedef alıyordu. Lâikliği İslâm düşmanlığı sûretinde anlayıp tatbik edenlerin daimâ aleyhinde yazdım.

Memlekette belki cumhuriyet idâresi kurulabilirdi. Buna dâir bir zarûretin mevcut olup olmadığı her zaman münakaşa edilebilir. Fakat bence asıl ehemmiyetli olan, böyle büyük bir icraat esnasında halka hiç bir şey sorulmamış bulunmasıdır. Eğer milletin reyine müracaat edilmiş olsaydı kimin ne diyeceği olabilirdi. Ancak Türkiye'deki değişikliklerin pek çoğu milletimize bir emrivâki şeklinde kabul ettirilmiştir. İşte ben demokratik bulmadığım şu usûlün aleyhindeydim.

— Zamanımızda İslâm Âlemi'nin durumunu nasıl görüyorsunuz?

Gurbet, yalnızlık ve fakru zarûretin kucağında altmış yıl böyle geçti. Torbaya konulmuş olan eşyalarının, bir asker kovuşu gibi duvarda asılı olduğunu görüyorsunuz...

— Ben en ziyâde İngilizler'in tahrikiyle İslâm Dünyası'nın ve hasseten Arap Âlemi'nin parça parça olmasından müştekiyim. Bakınız meselâ Suriye, Irak, Ürdün, Mısır, Kuveyt, Suudi Arabistan, Yemen ilh. hepsinin dinleri, dilleri ve hattâ kanları müşterek... Fakat görüyorsunuz ki; bir yığın devlet olmuşlar. Üstelik bir avuç yahudi karşısında mağlûbiyete uğruyorlar. Bundan bir müslüman olarak hepimiz utanıyoruz.

Fakat son zamanda hafif bir toparlanma görülüyor. İnşallah istikbâl iyi olacaktır!.

— Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi ile teşrik-i mesâiniz oldu mu?

— Ben, Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi ile tâ Bilecik sürgününden beri beraber olmuşumdur. Belki bilirsiniz İttihatçılar bu büyük âlimi önce Romanyaya sürmüşlerdi. Sonra her nasılsa ahvâl değiştiğinden onu vatana kabûl ettiler. Fakat bir şartla: Huduttan girer girmez hiç kimseye görünmeden ayrı vasıtayla Bileciğe götürüp yerleştirdiler. Kısacası sürgünlüğünü, ellerinin altında çektirmek istediler ona... Bu Bilecik sürgünümüzde onun beraberinde başka zatlar da vardı. Kütahya eski meb'usu Enis Bey, Amasya meb'usu İsmail Hakkı Paşa ve yine Kütahya eski meb'usu Kemal Bey gibiler. Ben o civarda bir nâhiye müdürü idim. Sık sık gidip kendilerini ziyâret ederdim. Bu esnada bilhassa Mustafa Sabri Efendi ile yakinen temasta bulunmuştum.

(Devamı var).

TESBÎT — Sadık Özarslan

KATL-İ RİCAL

Eskiden bir kaht-ı ricâlden yâni yetişmiş adam yokluğundan bahsedilirdi... Şimdi de gâliba bir katl-i ricâlden söz açmak gerekecek. Davranış ve tutumlara bakınca bu neticeye varmak mecbûriyeti doğuyor. Muhakkak ki, bugün bir adam kıtlığı vardır! Fakat bu herşeyden önce «*katl-i ricâl*» in eseridir. Bu kadar kıtâl hâdisesinden sonra bir adam kıtlığı çekmemek mümkün mü?!..

Gerçekten birbirimizden uzaklaşmak, ihtilâf çıkarmak için ne lâzımsa yapıyoruz. Aramızdan biri sivrilmeye görsün: Hemen ayağını kaydırmak için harekete geçiliyor. Yapmak için değil, yıkmak için çalışanların sayısı hayli kabarık... Birbirimizden ne isteriz bilinmez. İsteyip de alamadığımız nedir ki?

Birbirimizin elinden tutsak, düşenleri ve ayağı sürçenleri de tutup ayağa kaldırsak... ve birbirimize sâhip çıksak ne kaybederiz sanki? «Sen ona bakma... Ne hinoğlu hindir o!..» demesek, birbirimizin aleyhine geçmesek fena mı olur!. Amma olmuyor işte... Çekişmeler ve sürtüşmeler devam edip gidiyor. İşin sonu dönüp dolaşıp: «*Sen'ce ve ben'ce*»ye varıyor. Senlik-benlik mes'elesi gittikçe büyüyor ve aramızı açıyor.

Bakıyorum da nice büyüklerimize insafsızca baltalar sallanıyor. Bunun sonu nereye varacak dersiniz? Düşmanın yapamadığını biz yapıyoruz birbirimize... İnsan bu Melek değil ki. Elbet hatâları olacak. O insanın mutlaka faziletleri de vardır. Kul, kusursuz olmaz. Fakat biz kalkar, sevabları nazar-ı i'tibara almayarak htâları görür ve kardeşimizin üzerine bu anlayışla yürürsek çok şey kaybederiz.

Kur'an-ı Kerîm, bizi ne güzel ikâz buyuruyor... «Allah Resûlü ve onunla beraber olanlar, düşmanlarına karşı şedît, birbirlerine merhametli davranırlar.» Kur'an böyle diyor... Biz ise bunu tersine çevirip tatbîk ediyoruz. Ahmed, Mehmed'in aleyhinde; Mehmed, Ahmed'in... Görüyorsunuz. Acaba İslâmî müsâmahaya ne zaman bürünecek ve katl-i ricâlden vazgeçeceğiz?

Allah'ın Resûlü birgün mescîdin duvarına bevlini yapan bir bedevîyi görüyorlar da bizlere bu yönde de örnek oluyorlar... Ashâb-ı Güzîn'den bazılarının kızmasına ve adamın dövülmesine ramak kalmışken ne buyuruyorlar biliyor musunuz?

«O câhildir... Ne yaptığını bilmiyor. Bevlinin üstüne bir kova su dökün ve kendisini de ikâz edin!»

Biz olsak pestilini çıkarırdık adamın... Amma islâmî anlayış bu; O'nda yıkıcılık yok, yapıcılığın en güzeli var. Müslümanlar olarak elbet bizim yolumuz da bu olmalıdır. Kardeşlerimizin hatâlı taraflarını görünce hemen yıkmaya kalkmamalı, birbirimize insâfla davranmalıyız.

Gerçek müslümanların omuzları yamalıymış... Bizim de kalblerimiz yamalı. Her parça, bütünü kendisinde arıyor ve öyle sanıyor. Herkes, Hakk'ın kendi tarafında olduğu itikadında. Bundan kurtulmak lâzım... Kardeş olmak, katl-i ricâlden kurtulmak lâzım. Birbirimize karşı değil, düşmana karşı yekvücûd olmak lâzım. Mümkünse hatâlı kardeşimizi usûlüne uygun şekilde yola getirmeye çalışalım!.. Bizde aforoz anlayışı yok. Allah'a teslimiyet vardır. Resûlüne inkiyad var, Kur'an'a uymak, İslâm'a sarılmak vardır. Artık bu bozucu ve yıkıcı zihniyetten sıyrılalım!.

Katl-i ricâlden vazgeçip birbirimizin kıymetini hayatta iken bilelim... Sadece musallâ taşında değil, hayatta... Hakk'da buluşalım!..

ortadoğu'dan

SAİD ŞAMİL

Yahudi Davası ve Filistin!..

— 20 —

3 — Filistin idâresi yasası hazırlandığı zaman Britanya Hükûmeti tarafından 1917 yılının Kasım ayının ikinci gününde verilen va'din tenfizini gerektiren bütün icraat teminat altına alınacaktır.

4 — Filistin'e geniş bir zaman içinde yapılacak yahudi muhâceretinin teşviki babında alınması gereken her türlü tedbirin teşcîi için muhâceretin geniş çapta ve teksif edilmiş bir zirâî sistem çerçevesinde yapılacağını ihsas etmek. Bu gibi tedbirler alınırken aynı zamanda ırgat, rençber ve müstecir Araplara âid hukuk mahfuz kalacak ve iktisâdî bakımdan ilerlemelerine yardım edilecektir.

5 — Dinî bakımdan ibâdet hürriyetine mâni' olacak veya ihlâline sâik olacak ve her türlü müdahalelere vesile verebilecek nizam veya kanun vaz'ına müsaade olunmıyacaktır. Her nev'iden dinî ibâdette fark gözetilmeksizin dinî tokuzlar (merâsimler) mutlak bir hürriyet içinde ve devamlı bir şekilde icraasına müsaade edilir. Siyâsî ve medenî hukuk bakımından edyan hesâbına bir tatdil yapılamaz.

6 — Mukaddes islâmî müesseseler müslümanların murakabesi altında kalacaktır.

7 — Siyonist teşkilâtı memleketin iktisâdî imkânlarını tedkik etmek ve ülkenin en iyi bir şekilde kalkındırılmasını gerektiren tedbirler hakkında bir plân hazırlamak üzere, mütehassıslardan mütesekkil bir hey'etin gönderilmesini teklif eder. Aynı zamanda siyonist teşkilâtı Arap devletleri topraklarında bulunan iktisâdî imkânların tedkikâtını yapmak üzere bir hey'eti Arap devletlerinin emrine ve tasarrufuna arzeder. Bu sûretle oraların da kalkınması için gereken en iyi vesilelerin plânları hazırlanmış olacaktır. Siyonist teskilât bu sahadaki tabiî gelirlerden en mükemmel bir şekilde istifâde edilebilmesi için Arap devletlerinin en iyi imkânlarla teçhizleri hususunda her türlü gayreti sarfetmeye müheyyadır.

8 — Sulh konferansı nezdinde tarafeyn bu anlaşmanın şumûlü dâhilinde geniş bir anlayış ve ittifak çerçevesinde işbirliği yapmaya muvafakat ederler

9 — Âkidler arasında husûle gelecek her türlü ihtilâfın, hakemlikte bulunmak üzere İngiltere hükûmetine havâlesi icâbeder.

1919 yılı ocak ayının ikinci günü İngiltere'de Londra'da imza edilmiştir.

Faysal b. El-Hüseyin

Hain Vaiseman

Hicaz Hükûmeti nâmına bu anlaşmaya imza koyan bu zat, evvelâ Suriye'ye sonra da Irak'a kral seçilmiş, o devrin Arap ricali arasında temâyüz etmiş siyâsi bir şahsiyet idi. Savaş yıllarında Türkler'e karşı yapılan tahrikatın kuzey kolunu idâre ediyordu. Erkân-ı Harbiye Reisi Nuri Essaid Paşa idi. Siyâsi müşâviri de Lavrens idi.

1916-1917 yılları, İngiliz Yahudi münâsebâtının en samimi devri sayılır. Jakop de Has eserinde der ki: «Siyonist hicret bürosu gizli bir çok kollara ayrılmıştı. Bu kollar öyle dallanıp budaklandı ki; nerede ise bütün savaş sahalarını kaplıyacaktı. Bilhassa Türkiye, Suriye, Filistin, Ürdün ve Irak mıntıkalarındaki faaliyetler mühimdi. İtiraf etmek gerektir ki; bu müessesenin telâkki ettiği milyonların hiç bir kuruşu beyhûde yere sarfedilmiyordu.»

Mûsevilerin baş derdi Filistin idi. Yakın doğudaki harekâtın buraya tevcih edilmesi için durmadan Londra'yı tazyik ediyorlardı. Bunun üzerine İngiltere hükûmeti aslen yahudi olduğu iddiâ edilen General Allenby'yı, bu işe memur etti. Mısır üzerinde kuvvetler temerküz ettiriliyordu. Türkleri geriden vurmak üzere Emir Faysal da akıncılarıyla Ürdün'e doğru sokuluyordu. Dördüncü Ordu kumandanı Küçük Cemal Paşa, Cezâyir kahramanı Emir Abdülkadir'in torununu, Emir Faysal ile görüşmeye memur etti. İngilizler'in Filistin'e taarruz etmek üzere hazırlandığını, kendisini de âlet olarak kullandıklarını, harbi kazandıkları takdirde Filistin'i yahudileştireceklerini, müdafaasını yapan Türkler'den fazla bunun Araplar için ar sayılacağını, bundan dolayı bu mukaddes beldeyi Türkler'le Araplar'ın birlikte müdafaa etmeleri dini bir vazife olduğunu bildirdi. Araplar hesabına bir istekleri varsa hükûmeti nâmına bunu tekabbüle amâde olduğunu da ilâve etti. Maâlesef Emir Faysal, İngilizler'in Arapları hiç bir şekilde tatmin etmemiş olmalarına rağmen, bu tarihî teklife cevap veremedi. Demek ki; Araplık hesabına yapılan tahrikâtın tebellür etmiş ne dini ve ne de milli bir dayanağı vardı.

(Devamı var)

TÜRKÇESİ

Ahmed SELÂMİ

OSMANLI ELBETTE EMPERYALİST DEĞİLDİ...

Mübârek «FETİH BAYRAMI»mızın akşamı, televızyonda bir açık oturum (celse-i aleniyye) temâşâ etdik. Mevzuu «Fetih ve Fâtih» olan bu celse-i aleniyyede, Osman Turan, hanım ve beyefendi Ayverdiler ve Ahmed Kabaklı Bey konuşdular. Sual ve cevabların celse-i aleniyyeden evvel hazırlanıp tesbit edildiği bu kabil programlara, daha münâsib bir isim bulmak da icâb eder kanaatindeyiz. Eğer böyle olursa, hatipler, o programın icâbı olarak evvelce yazılıp hazırlanmış cevâb kâğıtlarına, bakmıyor intibâı vermeden bakmak gibi bir sıkıntıya düşmekden de kurtarılmış olacaklar; kopya çeken talebe rûhiyâtı da böylece bertarâf edilmiş olacakdır... Hitâbete kâbiliyyeti olmayan zevât-ı kirâmın celse-i aleniyyelerle zorlanmalarının önüne geçmek; bu kabil zevâtın yazdıklarını rahatça okumaları; ve dinleyip seyredenlerin zevk-i temâşâlarının kedernâk olmaması da böylece te'min edilmiş bulunur...

● Bahse mevzu' edindiğimiz bu celse-i aleniyyede, i'lâ-yı kelimetullâh, Ayasofya'ya âid ifâde, kızıl elma, Fâtih'de rûhi cebhe v.s gibi mevzularda istifâdeli beyânlarda bulunulmuş; Fâtih ve Fetih ile alâkalı ma'nâ aksetdirilmeye çalışılmışdır. Ancak bizim zâviyemizden çok daha câlib-i dikkat ve sürur verici bir nokta, Tercüman muharriri muhterem Ahmed Kabaklı Beyefendinin «Osmanlı'nın emperyalistliği» mevzuunda tashih-i fikr etmiş olması ve bunu da aradan iki sene gibi uzunca sayılacak bir zaman geçmiş olmasına rağmen efkâr-ı umûmiyyeye televizyon vasıtasıyla resmen ve alenen arz ederek vuzûha ve sıhhate kavuşturmasıdır. Zirâ Ahmed Beyefendi 30 Nisan 1974 tarihli Tercümanda «Biz daha 1908'lere kadar, dünyânın en büyük emperyalistlerinden biriydik.» diye yazdıkları zaman, bu ifâdeleri ciddi ve haklı bir aksül'amele sebeb olmuşdu. Hatta biz bile 6 Mayıs 1974 tarihli günlük bir gazetede bu ifâdeyi son derece hilâf-ı hakîkat bulduğumuzu şöylece beyân eylemişdik:

«... Ecdâdımız kimin ekmeğini önünden almış, kimin bağına girip üzümünü talan etmiş?..» «En büyük emperyalist oluşumuzu 1453'ün Kardinal külâhına bile haykırsak kabûl görmez... Emperyalistin ne olduğunu öğrenmek isteyenlere işte Rus ayısı, işte Çin ucûbesi, işte Amerika ve bir sürü Avrupa gâvuru!. Asyada 60 milyon müslüman Türkün hâlâ iliği sömürülüyor. Benim soyum kimi sömürmüş, kimin tepesinde neronlaşıp nemrutlaşmış?. Her girdiği yere İslâm'ı yani insanlığı, medeniyeti, sevgi ve saygıyı, adâleti taşıyan bir millete (dünyânın en büyük emperyalisti) denemez...» «Bu hakâret geri alınmalıdır...» «Bu pislik çabuk temizlenmelidir...»

● Demek ki nasib iki sene sonra temizlemeye imış... Biraz geç oldu ama, temiz oldu sayılabilir. Zira celse-i aleniyyede mümtaz ceddimiz «Osmanlının emperyalistliğini» kemâl-i ciddiyetle reddeden Ahmed Beyefendi, bununla da iktifâ etmemişler, televizyondaki konuşmalarının bu mevzu ile alâkalı kısmını 1 haziran 1976 günü Tercümanda «OSMANLI EMPERYALİST MİYDİ?» serlevhası altında bir de gazete yoluyla ilân etmişlerdir. 1 Haziran'da münteşir yazılarında iki sene evvelki bozukluğu ve çarpıklığı cerhedip temizleyen satırlarından, bazıları şöyledir:

«Televizyonda yapılan «Fetih ve Fâtih» adlı açık oturumda sayın Dr. Metin Eriş'in bize sorduğu konulardan birisi de:

— Osmanlı devletinin birçok ülkelerdeki hükümranlığını, 18 ve 19. asrın, hatta bugünün sömürgeci emperyalist imparatorluğuna benzetmek isteyen ve bu konuyu ısrarla işleyen çevreler vardır, buna ne dersiniz?

— Buna, bilmeyenler için büyük bir hata, bilenler için ise çirkin bir kasıttır derim. Türklüğün bu dünyâda kurduğu en büyük devlet ve nizâmı bile anlamaktan aciz veya onu karalamaktan zevk alan zihin ve vicdan yapısından Allah'a sığınırım...»

«... Osmanlı ile emperyalist kavramları hiçbir zaman bir araya gelemez...»

«... Açıp gülzâr yapmak... İslâm ışığı ile donatmak, fetih ile bir ülkeyi aydınlatmak... Ve İLÂYI KELİMETULLAH (Allah'ın adını yüceltmek) Türk-İslâm fetihlerinin amacı (gâyesi) bu idi. Neresini benzetirler emperyalizme!»

«... İktisâdi bakımdan, emperyalizmin amacı (gâyesi) bilindiği gibi: sömürmektir. Almış olduğu ülkeleri, soyarak, ona vatanı zengin etmektir. Roma, Londra, Lizbon... Bunu yapmış, Moskova ve Pekin bunu yapmaktadır.»

● Görüldüğü gibi Ahmed Kabaklı Beyefendi iki sene evvelki hatasından rucû' etmiş olmaktadır ki, geçdiğimiz Fetih Bayramımızın akşamında televizyondaki celse-i aleniyyenin bizi mesrûr eden en büyük taraflarından birisi bu olmuşdur. Hatadan dönme faziletini ihtiyâr edenin, kim olursa olsun tebrike şâyân görüleceği muhakkakdır. Erbâb-ı kalem ne kadar milliyetçi ve mukaddesatçı bir hüviyetle tanınsalar da hatadan âri sayılamazlar. Yeter ki mes'elelerin iç yüzü tam bilinemeden «herşeyi ben bilirim» gibi yanlışlıklardan hareket edilmesin; ve elde olmadan böyle bir harekete tevessül edilip hatalar işlenince de, derhal tashih-i fikre gidip efkâr-ı umûmiye önünde rücû' fazileti ortaya konabilsin!. Muayyen siyâsi bir görüş peşindeki vatan evlâtlarına da 10.5.974 tarihli büyük bir gazete ile «çöl komnisti!» diyen milliyetçi ve mukaddesatçı bir muharrir bile kim olursa olsun, «Osmanlının emperyalistliği» mes'elesinde olduğu gibi derhal tashih-i fikre gidip hatâdan dönme faziletini ihtiyâr eden bahtiyâr olmasını bilmelidir... Çünki inananlar bir milletdir; birlik kalması, birlik bulunması, aralarındaki husûmet ve ayrılıkları temizleyip biribirini seven bir millet olması icâbeden bir millet...

EBEDİ GÜZELLİK

Nusret TURA

Gönül aynasında gördüğün senin aynındır. Aynadaki en ufak noktaları cemâlinde imiş gibi görürsün. O zaman yaradana buhtan etmeğe hakkımız yoktur. Aynada hile ve aldatıcılık bulunmaz. Mir'at rü'yet edenin aynini aksettirir.

Doğru ve yalan sözleri mümkün olduğu kadar zekâ tasfiye eder. Netekim, misk ve sarmısak kokuları nefesten anlaşılır.

Gel sevgili dostum! sen sevdiğine esir olma, seni hakiki seveni bul ona esir ol, aldanmazsın. Çünki, seni ezeldenberi seven ve sevgisile yaratan O'dur. Sen de canını canân için sev, cananı can için değil. Yine canını ve sevdiğini sevenler necata kavuşurlar.

Tûfanlar, zelzeleler, şiddetli sıcaklar, kuvvetli rüzgârlar, dondurucu soğuklar bir zaman geliyorki arzımızı harâbeye çeviriyor. Kuraklık, havasızlık, susuzluk velhasıl bir çok felâketlerin sonu yine harabiyetle neticelenmektedir. Halbuki, mûtedil yağmurlar, hafif rüzgârlar, hava ve sıcaklığın itidâli arzımızda bereketli bir mamûrelik hasıl eder. İnsanın da beden arzında buna benzer tahavvüller olagelmektedir.

Gerçi; aşksız hayat, hayat değildir can çekişmedir, dedikoducu, hevâi hevestir. Onun için ne olursa olsun seveyim deme, duygularını israf etme. Olgunluk gösterirsen, aşkının kemâle erdiği an sana kendi manâsını bildireceğinden şüphe etme.

Bazı hayat sâhiplerinde öyle nüfuzlu nazarlar vardır ki; demir gibi kalbleri eritir. Kimya ile bakırın altun olduğu gibi, aşkta insanı sevilen ve aranan eder. Zaten aşkın okuna dayanan kalkan gamzesine dayanan gönül de yoktur derler ki; çok doğrudur.

Yüksek aşkla akılları da kendisine esir eder. Gerçek aşk evvelâ yıkar, yıkar, ağlatır, fakat sen dayanmasını, sabretmesini bil. Çünki, sonunda seni güldürecek, neşeye ve sıhhate kavuşturacaktır.

Ey dostum; sen de, komşunun oğluna, kızına değil aşka âşık ol, ebedi güzellik yolunda yan ve nihayet bu şifalı ateşle yanındakileri de yak ve kurtar.

Âşık olmayanın her hareketi riyadır. Hak âşıkının ise her nefes, her hareketi ibâdettir. Aşk ayıpları görmez, fakat noksanları kemâle erdirir. Aşkın hâlâtı söz ile târif edilemez, tatmak lâzımdır.

Her şey zeval bulur, fâni olur, fakat maşûkiyet makâmına erişebilen âşık ebedileşir.

Ölmek; aşkın deryasına dalabilmek için âriyet vücuddan soyunmaktır. Öldükten sonra dirilmek budur. Hakiki âşık, her mertebedeki zirve-i kemâlatı, hüsn-ü ebediyi, vech-i mütlakı, Cemâl-i kibriya'yı görür. Tabii her şeyi de hoş görür. Onun nazarında çirkin, fenâ, lüzumsuz bir şey yoktur.

Kâinatta ve dünyada ilk aşk HAK'kındır. O, zâti neşesi için sıfatları halketti. Halik-ı lemyezel bizâtihi varlığında tek iken, o birliğinde; birliğin ehâdiyetinde, bâtınında, kemâl-i hüsnünü ve Cemâlini seyirci oldu.

Vâhidiyet içinde, ehadiyet incisi gizledi. Asıl mes'ele bu idrâki kiminin gönlünde gizledi, kiminin ağzından aşikâr eyledi. Bu hal, «Ben bir gizli hazine idim, bilinmekliği diledim» ifadesine uygundur.

Aşk olmıyan kimsede; ne can, ne cihan ve ne de cânân vardır. O kimsenin hareketi, ölünün hareketi gibidir, âdeta sâir-i filmenam gibidir, hasta sayılır, aklı fikri de kendisi gibi süflidir.

Vücûd-u kâinatın şahı olan aşkın makamı, saltanat sürdüğü yer gönüldür. Nice zenginler, âlimler bu yolda yaya kalmışlardır. Ölüm döşeğine uzandıkları zaman ilmin de, servetin de bir işe yaramadığını anlamışlardır. Amma pek geç kalmışlardır. Nice ak sakallı ihtiyarlar; çocukluk idrâkinden kurtulamamışlardır. Nice zenginler de yokluk içinde ölürler, adem deryası'nda yok olurlar.

Gönüllerindeki neş'v-ü nemâ bulmuş ve nihayet olgunlaşıp esanslaşan aşk râyihalarını, istidat sâhiplerinin teneffüs etmesini ve taze can bulmalarını arzularlar.

Ey dostum, sen de sevgini meydana vur. Kimisi haline bakar divâne der, kimisi de hâlinden anlar da, maşûkun divanında der.

Efendimiz düşmanların gözüne «toprak» attığı zaman, Hz. Allah'da Ey Habibim! Toprağı hakikatta atan sen değildin, ben idim» buyuruyor. Şu halde, kulun her muvaffak olduğu hayırlı işte HAK'kın eli vardır.

Herşey zevâl bulur, fânidir. Yâni ölür. Fakat, âşık maşûkluk makamına ermişse ebedileşmiştir. Ölmek; biran evvel, aşkın deryasına dalmak için âriyet olan vücud elbisesinden soyunmak demektir. Bu hal, ölmeden evvel ölmek emrine uyarak, iptilâ, ihtiras ve diğer nefsâni arzulardan temizlenmek ve soyunmak icâbettiğini anlatmak demektir. Bu soyunmalar hayatta iken olmazsa, öldükten sonra dahi, bu hevâ ve heves içinde bocalamak, didinerek harabolmak, vücuttan ayrılan rûh için ne büyük bir azap vesilesidir.

Müsekkin bir ilâcın ağrıları dindirdiği gibi, halet-i aşk da, kişiyi, vesvese evham, şeytanet, geçmiş ve gelecek kötü temâyüllerden arıtır, tertemiz, pâk ve mâsûm bir hâle getirir. Yalnız şu var ki, masivanın kirlerinden arınmak da, pek kolay bir iş değildir. Nefsin menfî istekleriyle pek çok mücâdele etmek lâzım gelir.

Bu uğurda nefsin tahakkümünü bertaraf etmek ve mağlubiyetini temin etmek için ilk şart aşk asansörüne binmekle mümkündür. Bunu yapabilenler, kâinatın özü mesâbesindedir, aşk sultanı o bahtiyarların gönlünde otağını kurmuştur.

Satranç oyununda; piyâdeler, süvâriler, filler ve nihâyet vezirler ölürler giderler, fakat karşı karşıya kalan şahlardır ki, birisi diğerinde fâni olarak tek varlık olurlar.

FÂTİH'İN BİR ŞİİRİ

İmtisali «Câhidû fillâh» olubdur niyyetim,
Din-i İslâmın mücerred gayretidir gayretim.
Fazl'u Hakk-ı himmet-i cünd-ü ricâlullah ile,
Ehl-i küfrü serteser kahreylemektir niyyetim.
Enbiya-vevliyaya istinadım var benim,
Lûtf-u Hakdandır hemen ümmidi feth-ü nusratım
Mâl ü can ile nola olsam cihanda içtihad,
Hamdülillâh var gâzaya sâd hezâran rağbetim.
Ol Muhammed Mücizatı Ahmed-i Muhtar ile,
Umarım galib ola a'dâ-yi dine devletim.

KUŞÇU

Cüneyd EMİROĞLU

İnsanoğlu, çocukluk günlerinden itibâren müspet veya menfi binbir tesire mâruz ve muhâtap olmakta, idrak ve ihsasları bu tesirlerin hâkim ve müşterek istikametinde şartlanmaktadır. Bu şartlanma gerçekleşinceye kadar ve hattâ bazan ondan sonra bile insan şahsiyeti binbir tesirin bir mübâreze meydanı olmaktadır. Bir ferdi, mü'min veya kâfir, âlim veya cahil, zeki veya aptal ilh.. yapan yahut ona bu sıfatları muayyen bir derecede kazandıran âmiller, ilâhi mevhibeleri şekillendiren bu dünyevî tesirlerdir.

İnsan şahsiyeti, birçok coğrafî irsî, içtimâi ilh... müessirlerin tezgâhında dokunarak şekillendikten sonra etrafında cereyan eden hâdiselere muayyen kıstaslarla kıymet biçmeye koyulur. Zamanla eşya ve hâdiselerle kendi kıymet hükümleri içinde öylesine bir kaynaşma olur ki, dış âlem onun için câzibesi husûsuna -daha emin bir tâbirle bekâretini kaybederek alelâdeleşir.. Hayat alışkanlıklar içinde akıp gider.

Bir çocuğun kendisine alınan bir oyuncağı ilk gün atfettiği ehemmiyetle bir müddet sonra atfettiği ehemmiyet arasında ne büyük bir fark vardır. Çocuk bu oyuncağı güya her husûsiyetini tanıdığı zehabıyla bir tarafa atar. Bu tanıma zehabı, oyuncağın cazibesini bertaraf eder. İnsanoğlunun idrak ve ihsaslarına mevzu olmak mevkiinde bulunan dış âlemle münasebeti de çocuklarla oyuncaklar arasındaki bu münâsebetten farksızdır. Ayrıca insan idrakine mevzu olan eşya ve hâdiseler çoğaldıkça, onların kendince mühim olanlarına ehemmiyet atfederek asıl büyük yekûnu ya sathi izahlarla geçiştirir veya görmemezlikten gelir. Halbuki bunlar içinde öyle büyük ve hayatî gerçekler kaybolup gider ki; bunlar çok kere büyük bir görünüşe mâlik olup ehemmiyetli telâkki edilen gerçeklerden çok daha derin hakikatler ihtiva ederler. Hele asrımızın yorgun ve mânevi antenleri köreltilmiş insanı, hergün böyle birçok küçük görünüşlü büyük gerçeklerin üzerinden habersizce geçip gitmektedir. Geçen gün bu gerçeğin câlib-i dikkat bir misaliyle karşılaştım. Beyazıtta bir açıkgöz, yüzlerce kuşu dar bir kafese üst üste doldurmuş, bağırıyordu:

«— Yok mu sevap işlemek isteyen!.. Bir liraya azad edin!..»

Kırk yıldan beri devam eden mâneviyat buhranının fikir ve his muhtevalarını sakatlattığı kalabalık bir gençlik grupu, ruhlarında yaradılıştan mevcud merhamet hissinin sevkiyle birer lira verip kuşları azad ediyorlardı.

Hiç kimse bu kuşları azad edilmek mevkiine getiren insanın, birer liraları toplayan bu açıkgöz olduğu husûsuna ehemmiyet atfetmiyordu. Kendi günahı ile başkalarının sevabını tebdil edip, menfaat sağlayan bu menfur rûha dikkat etmeyerek, onun açıkgözlülüğüne sâfiyet ve merhametleriyle günah sahası açmaya devam eden gençler bilmiyorlardı ki; bu hareketleriyle kuşçuyu daha fazla hür kuşu esir hale getirmeye teşvik etmiş oluyorlar.

İşte siyâsette, ticârette ve hayatın her sahasında böyle âdi ruhlu açıkgözler, halkın gafletini kendileri için menfaat kaynağı haline getirmişlerdir. Bu kuşçunun yerine bir siyâset bezirgânını veya bir karaborsacıyı koyarak muhâsebe etmedikçe, bu şehrin sokaklarını yarı uyur bir dalgınlıkla arşınlamaktan kurtulmaya imkân yoktur!.

KERÂMET MES'ELESİ

(Baştarafı 11. Sayfada)

itibariyle mucizedir. Yâni «mucize» denilen hâdiseye ait büyük küçük uzak yakın herhangi bir şart bozulursa mûcize olmaktan çıkar; bu şartların arasında peygamberlik dâvası da vardır.

Evliya peygamberlik dâvasında bulunmaz. Evliyada zuhura gelen hal, mûcize değildir. İşte itimat beslediğimizi, diyebileceğimiz ve inandığımız budur. Demek ki, mûcizelere âid şartların hepsi yahut çoğu kerâmetlerde bulunur; yalnız bu şart «yâni peygamberlik şartı» bulunmaz. Bundan başka kerâmet, muhaddestir, yâni sonradan meydana gelmiştir, eskiden mevcud değildir çünkü kadim, hiç kimseye mahsus olmaz. Kerâmet âdeta muhâlif-tir ve teklif zamanında zuhur eder. Zuhur ettiği kimseyi emsalinden üstün ve farklı gösterir. Böyle bir adamın kendi ihtiyariyle ve duâsiyle husûle gelebilir de gelmiyebilir de. Bazı vakitler, ihtiyari olmaksızın da zuhur eder. Evliya, peygamberler gibi halkı kendisine inanmağa davetle memur değildir. Bunu, ehil kimseler için yaparsa câiz olur,

İSLÂM YAZISINA DÂİR

HARF İNKILÂBINA TEKADDÜM EDEN MÜNAKAŞALAR

— VIII —

Bu suretle yazıların anasının, kadim Mısır yazısı, yani Hiyeroglif olduğu keyfiyeti tebeyyün etmektedir.

İslâm ve Lâtin harflerinin kaydettikleri terakki mufassal bir cetvel halinde tanzim ve tedkik edildiğinde bunların her ikisinin de aslının Hiyeroglif olduğu görülür. Fakat İslâm yazısının -bu menşe' birliğine rağmen- lâtin yazısından daha büyük bir bedii gelişme kaydettiği derhal göze çarpar.

YAZIMIZIN TARİHİ

Bir dil, her şeyden önce yazısıyla tekemmül eylediği için yazıya dilin tetimmesi yâni tamamlayıcısı demek kâbildir. Dil olmasa yazı olmaz. Fakat yazısız da, dil kemâlini bulamaz. Bundan evvelki bahiste yazıların aslı ve tarihçesi üzerinde kısaca durmuştum. Şimdi de yazımızın İslâm'dan evvel ve sonra şekilen kazandığı husûsiyetlerle bizim hattatların icad eyledikleri o güzelim yazılarımızın tarihi tahavvüllerini arzedeceğim.

Üstad İbrahim Hakkı Konyalı'nın İnkılâb Mezâlimi sütununda birkaç sayıdır tanıttığı Eb-ul-İzz'in kitabının kapağı.

Araplar yazılarını Hiyeroglif'den ayrılma, iki koldan almışlardır. Bunlardan birincisi Mısır'dan Cezîretülarab'a geçirilerek yayılan «Hamîr» yazısından bozma «Hayri» adı verilen «Kûfi Hattı» dır. İkincisi ise yine Mısır'dan Suriye'ye götürülüp orada geliştirilen «Finike» yazısından çıkmış «Hatt-ı Nabâti» dir. Harfler biribirine bitiştirilerek yazılan «Nesih» dediğimiz yazının aslı işte bu nebâti yazıdır. Bu bapta yazı tarihi ile meşgûl olan âlimlerin ortaya koydukları mevsuk malûmat, cildler teşkil edecek derecede geniştir.

İslâmiyet'in ortaya çıktığı devirde Mekke ahâlisinden yazı bilenler son derecede azdı. Ali b. Ebû Tâlib, Ömer b. El-Hattab ve Talha b. Ubeydullah ile daha üç beş kişi okuma yazma bilirdi. Ayet âyet nâzil olan Kur'an-ı Kerim'i yazarak tesbit etmek gerektiğinden Ashâb-ı Kiramın yazı öğrenmeleri için ilk mektep bizzat Peygamber Aleyhisselât-ü Vesselâm Efendimiz tarafından açtırılmıştır. Zira kendisi ümmî olduğu yani okuma-yazma bilmediği halde ümmetinin okuma yazma öğrenmesine taraftar oldukları için «Bedir Gazası»nda alınan esirlerin her yazı bilenini Medine çocuklarından on tanesine yazı öğretmek mukâbilinde serbest bıraktırmıştı. Bu sûretle ilk yazı mektebi açılmış oldu. İşte bundan sonra müslümanlar arasında yazı bilenler çoğalmış ve Kur'an-ı Kerim yazılmaya başlanılmıştı. Hulefâ-yı Râşidin zamanında idâri işler için de artık bir ihtiyaç hâline gelen kâtipler hep o mekteplerden yetişmişlerdi.

Kûfi hattı Emeviler zamanına kadar hiç bir gelişme ve değişikliğe uğramadan, alındığı gibi kalmıştı. Hep sâkin harflerden ibâret, noktasız ve harekesiz olarak yazılıyordu. Çünkü Arap olanlar kendi lisanlarıyla yazılmış olan bir kelimeyi görünce, derhal tanıyor, harf ve harekelerini tahkik etmeden okuyabiliyorlardı. Türk-Acem vesâir muhtelif kavimler İslâmiyeti kabûl ettikten sonra, dinen öğrenmeye mecbur bulundukları Kur'an-ı Kerim'i noktasız ve harekesiz bir yazı ile doğru olarak okuyamadıklarından yazıya nokta ve hareke konmuştur.

Abbaşiler zamanında Kûfe yazısı, dört ayrı şekle irca olunmuştur. Abbâsi Hılâfeti'nin başlangıcında yazı biraz daha güzelleştirilmiş ve Halife El-Mansur ile El-Mehdi devirlerinde oniki çeşidi bulunmuştur. Abbasiler'in altın devri sayılan Harunurreşid ve Me'mün zamanlarında ise ilim ve fenler bir hayli terakki ettiğinden yazı şekilleri de yirmiyi aşmıştır.

Hicretin 99. yılından itibâren Endülüs'e götürülen yazılar oralarda da büyük bir terakki kaydetmiştir. El-Hamra Sarayı'nda bir kısmı halâ müşâhede edildiği gibi Merakeş ve Cezayir ile biraz da Tunus' a kadar şimdiki Mağrib mıntıkasında kullanılmış bulunan yazılar, hep Endülüs'de geliştirilmiş olan şekillerdir.

Buraya kadar söylediklerimiz hep Kûfe yazıları içindir. Çünkü kûfi hattı resmi devlet yazısı olarak kullanılmıştır. Nesih yazı ise yalnız halk arasında kullanılmakta idi. Hicretin 327. senesi vefat eden Ebû Ali Muhammed b. Mukle nâm zat nesih yazısını güzelleştirdiğinden Kur'an-ı Kerim'ler artık onunla yazıldığı gibi resmi dâirelerde de bu yazı kullanılmaya başlanılmıştır.

İbn-i Mukle'den sonra gelen hattatlar içinde 413 tarihinde vefat eden Ali bin Hilâl ve 698 de vefat eden Yakub b. Abdullah nesih hattını ziyâdesiyle güzelleştirmişlerdir. İşte İslâm yazısı kûfi ve neshî diye iki kola ayrılmış ve 700 tarihine kadar bunlar da türlü türlü gelişmelere uğrayarak çeşitlenmiştir.

Bizim sülüs, nesih ve tâlik dediğimiz yazılar bunlardan sonra ortaya çıkmıştır.

(Devamı var)

TÜRKÇE'YE SÛİKASD

Halil Nihad Boztepe

SÖZLÜK

— 4 —

Prensibim bu benim, Hakkı Tarık Us olamam;
Majüskül istemezük! *der durur mübârek adam!*
Majüskül istemezük... Zikr-i cüz, irâde-i kül
Budur, muradı minüsküldür, anla, anla da gül!
Edip olan sözü söylermiş istiâreyle!
Hiç ülfet etmedim amma ben öyle bir şeyle!
Ne cüz ne kül bilirim ben, hemen yumup gözümü,
Açınca ağzımı, dünyaya söylerim sözümü!
Geniş ihatalı, parlak fikirli, doğru gören,
Adam mı yok ki efendim, var işte: Çamdeviren!
Benim kafamda o, kestirme yol bulup gidiyor
Ve kem küm etmeyi hiç bilmiyor bakın ne diyor:
«O, büyük harfi atmış, sen de küçük harfi at!
Çekme artık okuyup yazmak ızdırabını!»
Heceyle söylemiş amma aruzla söylenemez!
Yanında şâirinin Kaygısız da bence çömez!
Bağırdı doğruyu dünyaya... Aferin Ozan'a!
Fakat sükût edeyim, korku geldi çünkü bana!
Değil kalın kafamın kârı böyle ince konu!

....

Düşündü dilbilik erbâbı, buldu doğrusunu:
Niçin demek Sarışın, *sonra denmemek* Karaşın?
Denildi, bilmiş olun, varsa haddiniz karışın!
Lisanda başladı bir İnkişaf, *bir* Gelişim!
Bu inkişafı belirtmek benim de mutlu işim!
Bu işde en kısa yoldan gidilmenin âlâ
Usûlü var, bunu tatbik edin yeter... Meselâ:
Nasıl ki, kutlu denir, bittabi denir kutsuz!
Denince mutlu, gerekmez denilmemek mutsuz!
Nasıl ki; Eldiven *olmuş,* Ayakdiven *de olur.*
İnad edip yine lâkin Çorap, *diyen de olur!*
Nasıl ki; denmede hatta bugünkü gün Anafor
Ne hakla menedecekler çıkıp desem Babafor?
Derim, ne var, Baba *yâni denir de sanki neden*
Denilmemek Ana *yani? Denir ya kaideten!*
Denir mi herkese Densiz, *ya yok mu hiç* Denli?
Babaç *denilmeli, yahut* Anaç *denilmemeli!*
Hulasa bir Babacan *varsa var demek* Anacan!
Verir bu kaide Türkün ölen lisanına can!

....

Şişirmedim, beğenirsin.. Beğenme istersen!
Bilim *diliyle dedim ben* ilim *diliyle de sen!*
Bilim dilinde o Dâva *değil, inan,* Dava *dır!*
Ve Yâve *nin* Yavadır *aslı, iddia:* Sava *dır!*
Mahalle bakkalı sandınsa korkma hiç, o değil!
Boş iddiayı ve davayı terket, öğren dil!
Nizâmı *bozdu* Düzen, *bak yürürlük aldı* Tüzük!
Nizamcılar hele kalkıp desin ki istemezük!
Nasıl ki başkadır armut ve başkadır ahlat,
Tabii, dilde de söz ya fasîh olur, ya galat:
Fasîhi Dairenin Dayre *dir, ne dersen de!*
Şu anlaşıldı ki yokmuş kabahat Ermenide!
Niçin Kural *denecek, işde* Kayde *öz malımız!*
Alış da şive-i millîye, kullan öyle ağız!
Denirdi Mazbata, *denmektedir bugün* Tutanak!
Güzel! Fakat neye Mazmalta *denmemiş, sorsak*

Sebil

herşey hak için

Aramızda Düşman Var

(Baştarafı 3. Sayfada)
yer alıyordu. Başyazarımız Kadir Mısıroğlu'na hitâben yazılmış olan, isim ve adresi bizde mahfuz bulunan bu mektuptan bir parçayı dikkatlerinize sunuyoruz:

Muhterem Beyefendi,

Allah'ın selâmı üzerinize olsun. Sizi bir mukaddes vazifeye -haddim olmayarak- dâvet ediyorum. Aslen mûsevi dönmesi olup maâlesef âilemizle garabet kurmuş bulunan bir şahıs (kendisi çok tanınmış bir iş adamıdır. İsmini versem tanıyacağınızı ümid ederim.) Geçenlerde ağzı kulaklarına vararak, bir çok bankacı ve mâliyecinin de hazır bulunduğu bir toplantıda «Ülkü Ocakları ile Millî Türk Talebe Birliği'ni birbirine kırdıracağız, it itin hakkından gelir. Bunlar birleşirlerse halimiz ne olur? Fanatik, milliyetçi kimselere hayat hakkı tanımamamız gerekir.» meâlinde konuştu. Ayrıca beni iğneliyecek sözler de sarfetti. Çok üzüldüm ama bana söyledikleri için değil. Dinimizin ve milletimizin bu sinsi düşmanlarını tanımayıp gençlerimizin oyuna gelmesi beni dilhûn etti. Aman bu işi önleyin! Allah'ın rızasını kazanın. Kültürünüz ve muhlis bir mü'min oluşunuzla bunu sağlarsınız.

....

Ben bunları yazdım. Siz de inşallah hak yolunda muvaffak olur Cenâb-ı Allah'ın rızasını alırsınız. Allah'ın selâmı üzerinize olsun efendim.

BİR BEYÂNAT:

Yukarda serdettiğimiz deliller, gençler arasındaki müessif hâdiselerin siyonist çevrelerin emrindeki ajanların mahsûlü olduğunda şüphe ve tereddüde yer bırakmamaktadır. Siyonizmin maşası durumundaki komünistler ve onların karargâh ittihaz eyledikleri CHP'nin idârecileri, önümüzdeki umûmî seçimlere kadar devam ettirilmesi memleket menfaatine olan bu günkü koalisyon hükûmetini zaafa uğratmak, bunu teşkil eden partileri birbirine düşürmek hususunda her çareye başvurmaktadırlar. Bunu önce parti üst kademelerinde denemiş, muvaffak olamayınca da tahrike daha müsâid bulunan gençler arasına ajanlar sokmuşlardır.

MHP'nin 27 Mayıs İhtilâli'nden beri birçok tecrübelerden geçmiş bulunan muhterem Reisi Alparslan Türkeş, vaziyeti lâyıkı veçhile kavrıyarak teşkilâtına teskin edici bir tamim neşretmiştir. Bu tamimde:

Bir yıldan beri koalisyonda bulunmaktayız. Koalisyonu meydana getiren dört partinin biribirine düşürülerek aralarının açılması ve bu yoldan koalisyonun dağıtılması için gerek komünist çevreler gerekse CHP'nin propaganda organları geniş faaliyet göstermektedirler.

Bu günkü koalisyon Hükûmetinin seçimlere kadar, devam ettirilmesinde memleket için yarar bulunduğu kanaatindeyiz. Bunun için koalisyon partilerinin birbiri aleyhine kışkırtmak için yapılan propagandalara çok dikkat olunmalıdır. Bilhassa selâmet partisi gençleri ile ülkücüleri birbirlerine düşürmek için ve birbirleriyle boğuşturmak için çeşitli yalan haberler yayılmakta ve tuzaklar düzenlenmektedir. Bilhassa solcu ve bölücü birtakım kimselerin sızmaları neticesi, iki tarafı birbirleriyle vuruşturmak için çabalar harcanmaktadır.

Milliyetçi Hareket Partisi için hedef komünizm, bölücülük ve anarşi ile mücadeledir. Bunların dışında özellikle sağ cepheye mensup kuruluşlar ve kişilerle hiçbir şekilde çatışmaya gidilmemelidir. Selâmet partisi ile, Akıncılar Derneği mensupları ile, M.T.T.B. mensupları ve Mücadele Birliği mensupları ile çatışmaya girişmeden kardeşçe münasebetler içinde bulunmaya dikkat olunmalıdır.» denilmektedir.

BİR TEKLİF:

MHP Umûmî Merkezi'nin teşkilâtı ve yan kuruluşlarına gönderdiği bu ağır başlı tamimin müsbet bir tesir uyandıracağını, ve gergin sinirleri bir nebze de olsa teskin edeceğini ümid etmekle beraber, biz tarafsız bir dâvâ gazetesi olmamız hasebiyle iki tarafı bir araya getiren bir *«açık oturum»* tertiplemeyi düşünmekteyiz. Bu sûretle tarafların birbirleri ni rivâyetlere istinâden itham etmelerini önlemek için düşüncelerini serbestçe ortaya koyacakları bir zemin tesis etmek istiyoruz. Bu maksatla hakemler tesbit edip, sualler tanzim ederek taraflara evvelden bildireceğiz. Gerekirse bu hususta TRT ile iş birliği yaparak, asıl hakemliğin millet tarafından icrasını sağlamaya çalışacağız.

Taraflara bu husustaki çalışma ve düşüncelerimizin ilk neticelerini en kısa zamanda takdim ederek bundan böyle komünist ve siyonistleri sevindirecek bu gibi müessif hâdiseleri önlemeye çalışacağız.

Gayret bizden tevfik Allah'dan.

Allah'ın selâmı âtıfeti bütün iman ehli üzerine olsun!..

SEBİL

ECEVİT'İN KEHÂNETLERİ ve RESMİ

CHP'nin hayalperest Reisinin yine şâirliği tutmuş!. Hayal alıp, hayal satıyor...

Sivas'ta yaptığı bir açık hava toplantısında: «Seçimler, ne gün yapılırsa, ertesi sabah Türkiye'ye yeni CHP iktidarının, halk iktidarının güneşi doğacaktır!» buyurmuş.

Şu kısacık cümleye sığan hatalar, küçük hesaplara bağlı açık gözlülükler saymakla bitmez! Bir kere neticeden bu kadar eminse neden, 1973 seçimlerinden hemen sonra ortalığı «erken seçim» avâzeleri ile inletmişken şimdi bunu unutmuş gözüküyor!.

Ya peki şu CHP nin güneşi de ne oluyor?! MSP. sâyesinde doğmaya yüz tutmuşken altı ay gibi kısa bir zaman zarfında küsûfa giren memleket afâkını da karartan bu yeni CHP değil miydi?!

Ecevit, partisi içindeki ayak oyunlarının hızını kesmek için bir «moral seyahati» ne çıkmışa benziyor. Ismarlama gövde gösterileri bunları tertiplemeye giden bir kaç militan CHP mebusunun kurşunlanmasıyla gün ışığına çıkmış bulunuyor. Fakat bu seyahatin asıl câlib-i dikkat yönü, kendisine refâkat eden Rahşan Hanımın Eceviti satılığa çıkarmış olmasıdır. Yanlış anlamayınız, resimlerini tabii. Şâhidimiz 1 Haziran tarihli gazeteler..

Sebil

herşey hak için

Haftalık, tarafsız, siyasi edebi tarihi gazete

Yıl: 1 Sayı: 24

BEŞ LİRA

Sâhibi ve Yazıişleri Müdürü:

KADİR MISIROĞLU

ABONE: Yıllık 200 TL. 6 aylık 100 TL.

İDAREHÂNE: Vilâyet Hanı Kat: 3

No: 204 — İstanbul Tel: 26 38 96

Posta Çek Nu: 97446

Dizgi: Sebil Mat. Baskı: Fazilet Mat.

Almanya Mümessilleri

A. RÜŞTÜ BANAZ — HASAN DAMAR

33 Braunschweig Haeckel str. 13

Umûmi Tevziat: SABRİ ÖZAKAR

سبيل

الكل في سبيل الحق

جريدة أسبوعية، سياسية مستقلة، تاريخية أدبية

ص.ب: ٨٠٨ استانبول - تركيه

Sebil

EVERTHING DEVOTED TO THE TRUTH (HAQQ)

An Independent Muslim, Historical, Political and Literary Weekly

P. O. BOX 808

İstanbul/TURKEY

PHONE: 26 38 96

13 C. Ahır 1396

PRICE: 5 T.L.

Representative of Germany

A. RÜŞTÜ BANAZ — HASAN DAMAR

33 Braunschweig Haeckel str. 13

phone: 0531 — 32 36 89

Representative of England

İSMAİL ERÜNSAL